

Βρίσκεται σε υψόμετρο 960 μέτρων στη πλαγιά της Καράβας. Το όνομα οφείλεται στην πηγή Γκούρα που βγάζει άφθονο νερό και κρατάει δροσερά τα πάντα.

Η παλαιότερη ονομασία του χωριού ήταν Μεζήλον.

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΔΡΟΣΑΤΟ	54	89	121	141	152	198	142	118	69	13	46	106	42

- **Βλάσι**

Το χωριό είναι χτισμένο σε υψόμετρο 1.060 μ. στην πλαγιά της Καράβας (2.184 μ.).

Οι κάτοικοι του χωριού ασχολούνταν κυρίως με την κτηνοτροφία καθώς το χωριό έχει περίφημα λιβάδια.

Διακύμανση πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΒΛΑΣΙ	221	229	257	266	282	479	320	297	206	148	168	214	98

- Στεφανιάδα

Το πότε ακριβώς επικράτησε το όνομα, μας είναι άγνωστο. Πάντως, επί τουρκοκρατίας, το χωριό είναι γνωστό με το όνομα Στεφανιάδα.

Η ονομασία προέρχεται, σύμφωνα με το λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής γλώσσας του Ιωάννη Σταματάκου, από την αρχαία θεματική λέξη στεφάνη, που σημαίνει:

Κάθε τι που περιβάλλει το κεφάλι (προς προφύλαξη ή διακόσμηση).

Το γύρω της περικεφαλαίας ή και την ίδια την περικεφαλαία.

Μέρος του κεφαλόδεσμου γενικός, διάδημα, στέμμα.

Το χείλος οποιουδήποτε πράγματος, το χείλος κρημνού, η οφρύς (κορυφογραμμή) όρους, το κράσπεδο, η παρυφή.

Προμαχώνας, έπαλξη, τείχος.

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΣΤΕΦΑΝΙΑΔΑ	316	368	400	324	298	589	421	434	176	85	85	155	93

- Καλή Κώμη

Η Καλή Κώμη (ΜΟΛΕΝΤΖΙΚΟ) ή Κάτω Παληοχώρι σε υψόμετρο 600 μ. πήρε το όνομα από το γεμάτο ομορφιά τόπο. Η Καλή Κώμη ανήκει στον Δήμο Αργιθέας και σε αυτή υπάγεται και ο οικισμός Περιβόλι. Το χωριό βρίσκεται σε απόσταση 65 χλμ. από το Μουζάκι και 27 χλμ. από το Ανθηρό και είναι χτισμένο σε 610 μέτρα υψόμετρο.

Οι 60 μόνιμοι κάτοικοι ασχολούνται με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, ο αριθμός αυτών όμως κατά τους θερινούς μήνες αυξάνεται και ανέρχεται σε 350 άτομα.

Η παλιότερη ονομασία του χωριού ήταν Μολεντζικό και Παλαιοχώρι. Σήμερα στην Καλή Κώμη διασώζονται ένας ενδιαφέρων νερόμυλος που λειτουργούσε μέχρι το 1996 και πετρόκτιστα σπίτια, ηλικίας πάνω από 100 χρόνων. Υπάρχουν και δύο πεζογέφυρες.

Ο επισκέπτης αξίζει να δει την εκκλησία του Αγίου Νικολάου, που χτίστηκε το 1917, με το αξιόλογο τέμπλο της. Άλλες εκκλησίες είναι της Παναγίας, του Αγίου Κων/νου και του Αγίου Δημητρίου.

Οι τέσσερις πηγές του χωριού δροσίζουν και ξεδιψούν με το γάργαρο νερό τους τους κατοίκους και τους επισκέπτες. Πρόκειται για την πηγή «Τόσκα» με πρόσβαση από μονοπάτι, την πηγή «Ιτιά» πάνω στον κεντρικό δρόμο, την «Πούρια» επίσης από μονοπάτι και την πηγή «Λάβρος» στον δρόμο Καλής Κώμης-Ανθηρού. Στο χωριό υπάρχουν οι βρύσες «Ιτιά», «Βρυσούλα», «Τόσκα», «Λεπτοκαρούλα». Τα ποτάμια της περιοχής είναι ο Πλατανιάς και το Κρανιώτικο. Από τις γύρω κορυφές, «Μπότση», «Καλατόρι», «Καυκιά» και «Σταυρό» η θέα είναι μαγευτική. Άλλα σημεία με ιδιαίτερη θέα είναι το «Σαμάρι» και η θέση «Μπούτσος» που είναι η ψηλότερη κορυφή του βουνού Μπότση.

Αρκετά είναι και τα δάση γύρω από την Καλή Κώμη. Είναι το δάσος «Καλατόρι-Μέγας Κάμπος» και το δάσος «Μαυροράχη-Καφτούρες» με έλατα και οξυές.

Όλα τα παρακάτω σπήλαια είναι ανεξερεύνητα: Βουζιά, Παπά του Ρογγί, Βαένι, Ζνάρα, Μπάλα και Φήβα.

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΚΑΛΗ ΚΩΜΗ	30	292	350	385	558	897	435	400	253	117	156	311	135

Στις αρχικές απογραφές τα χωριά Καλή Κώμη και Ελληνικά διαφοροποιούνται στην πληθυσμιακή εξέλιξη ανάλογα με τους οικισμούς που τότε απογραφόταν στα Ελληνικά και τότε στην Καλή Κώμη.

- **Ελληνικά**

Ελληνικά (ΜΑΡΤΕΝΤΖΙΚΟΝ) ή Απάνω Παλιοχώρι, στα σύνορα με Άρτα και Τρίκαλα. Απέχει 115 χλμ. από την Καρδίτσα και 80 χλμ. από το Μουζάκι και είναι χτισμένο σε 950 μ. υψόμετρο. Ως το 1947 υπαγόταν στην Κοινότητα Καλής Κώμης. Το όνομα το πήρε από τα τείχη ελληνιστικής περιόδου που υπάρχουν εκεί κοντά.

Το χειμώνα στα Ελληνικά διαμένουν περίπου 100 άτομα που ασχολούνται κυρίως με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, ενώ το καλοκαίρι ο αριθμός των κατοίκων ανέρχεται σε 500 άτομα.

Το χωριό κατοικούνταν από πάρα πολύ παλιά και οι παλιότερες ονομασίες του ήταν Μαρτεντζικό και Παλαιοχώρια. Στο σύνολό τους τα σπίτια του χωριού είναι πέτρινα. Το αξιοθέατο των Ελληνικών είναι σίγουρα η «Παλαιοκαμάρα Κορακονησίου», μια πέτρινη μονότοξη γέφυρα στον ποταμό Αρέντιο ή Πολυνερίτη, 5 χλμ. ΝΔ του χωριού, που διασώζεται σε σχετικά καλή κατάσταση. Βρίσκεται σε μια απόσταση 500 μ. από τον Αχελώο προσβάσιμη μόνο από μονοπάτι. Κτίστηκε πιθανόν το έτος 1241 και από το γεφύρι φαίνεται το φαράγγι του Αχελώου και το Παλαιόκαστρο.

Δασική έκταση 9.000 στρεμμάτων καλυμμένη σχεδόν ολόκληρη με έλατα, κέδρους, δρυς, πουρνάρια, δάφνες και άλλα δέντρα, δεσπόζει επιβλητικά στο φυσικό τοπίο των Ελληνικών. Ο ποταμός Πλατανιάς πηγάζει από τη θέση «Χαλβάνια» και ρέει στη βορειοανατολική

πλευρά του χωριού προς Καλή Κώμη και ο ποταμός Αρέντιος στα σύνορα Ελληνικών-Πολυνερίου, δυτικά χαμηλά σμίγει με τον Αχελώο, όπου υπάρχει τοξωτή γέφυρα και το Παλαιόκαστρο. Η «Κατούνα» βόρεια των Ελληνικών, είναι ένας ιδιόκτητος βιότοπος έκτασης 4.500 στρεμμάτων. Η πηγή «Καμαρούλα» με την πετρόκτιστη παραδοσιακή βρύση βρίσκεται 300 μ. από το κέντρο του χωριού. Υπάρχει ακόμη η πηγή «Σπίτια», ενώ ο «Πλάτανος Κορακονησίου» είναι μια άλλη παραδοσιακή βρύση. Από την κορυφή «Συντικάκι-Μάνινα» σε 1.400 μ. υψόμετρο μπορεί κάποιος να απολαύσει όλη τη γύρω θέα. Από την κορυφή «Μαυροβούνι» περνά ο δρόμος προς Βαλκάνο Τρικάλων. Η τοποθεσία «Σημείο» προσφέρει μοναδική θέα του ρου του Αχελώου (φαράγγι).

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΕΛΛΗΝΙΚΑ	430	201	235	281	180	-	430	287	251	121	109	305	142

Πετρωτό - Λιάσκοβο

Το Πετρωτό ανήκει στο Δήμο Αργιθέας και σ' αυτό υπάγονται οι οικισμοί Πετρωτού, Τρίλοφου, Συκιάς και Παλαιόδεντρου. Οι παλιότερες ονομασίες τους ήταν Λιάσκοβο, Ντούγκλιστα, Συκιά και Παλαιόδεντρος. Το Πετρωτό απέχει από την Καρδίτσα 80 χλμ., από το Μουζάκι 54 χλμ. και από Ανθηρό και Καλή Κώμη 12 χλμ. Είναι χτισμένο σε 650 μ. υψόμετρο.

Το Πετρωτό κατοικείται το χειμώνα από 70 άτομα, ενώ το καλοκαίρι ο αριθμός αυτών ανέρχεται σε 380 άτομα. Κύριες πηγές εισοδήματος των κατοίκων του χωριού είναι η κτηνοτροφία, η γεωργία και η μελισσοκομία.

Στο χώρο του σημερινού Πετρωτού υπήρχαν η Αλόπη και η Εθοπία που καταστράφηκαν από το ρωμαϊκό στρατό. Από αρχαιολογικά ευρήματα όμως διαφαίνεται μια συνεχής κατοίκηση της θέσης κατά τη ρωμαϊκή και βυζαντινή εποχή. Αρχαιολογικός χώρος υπάρχει στις θέσεις «Παλαιόκαστρο-Πουρναράκια». Από τα μνημεία του χωριού, αξιόλογα είναι τα τρία γεφύρια της περιοχής. Το τοξωτό πέτρινο γεφύρι του Πετρωτού (13^{ου}-14^{ου} αι.) στη θέση Πούπη, η γέφυρα του Κοράκου - το μεγαλύτερο μονότοξο γεφύρι του ελληνικού χώρου - που χτίστηκε το 1514-5 με χορηγίες ομογενών από όλα τα Βαλκάνια και ανατινάχτηκε από τους αντάρτες κατά τη διάρκεια του Εμφύλιου και η «Κουτσοκαμάρα», η πολύτοξη γέφυρα στην περιοχή Συκιάς. Ενδιαφέρουσες για τον επισκέπτη είναι και δύο οικίες, του Καραθανάση στο Πετρωτό και του Τσιούμα στον οικισμό Αγ. Δημητρίου, χαρακτηριστικό γνώρισμα της οποίας είναι οι πολεμίστρες.

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΠΕΤΡΩΤΟ	412	412	489	526	522	510	492	476	335	140	133	304	128

- Καρυά (Τριζώλο)

Η Καρυά βρίσκεται 15 χλμ. ΝΔ της Αργιθέας. Ανήκει στο Δήμο Αργιθέας και πρόκειται για ένα μικρό χωριό 60 κατοίκων το χειμώνα και 200 το καλοκαίρι, χτισμένο σε υψόμετρο 800 μ. Απέχει από την Καρδίτσα 83 χλμ. και από το Μουζάκι 48 χλμ.

Κύριες πηγές εισοδήματος στο χωριό είναι η γεωργία, η κτηνοτροφία και η μελισσοκομία.

Η παλιότερη ονομασία του χωριού με την οποία είναι γνωστό και το γεφύρι, είναι Τριζώλο. Το πέτρινο τοξωτό γεφύρι του Τριζώλου, η «Καμάρα», 3 χλμ. από τη σημερινή γέφυρα της Αγορασιάς και 800 μ. από τον κεντρικό δρόμο στη θέση «Βαΐτση», πιθανόν κατασκευάστηκε τον 13^ο αι. Είναι το δεύτερο από άποψη σπουδαιότητας και μεγέθους γεφύρι της Αργιθέας, μετά τη γέφυρα Κοράκου. Έχει ύψος 15,5 μ., άνοιγμα τόξου 30 μ., είναι κατασκευασμένο από πελεκητό ασβεστόλιθο και είναι θεμελιωμένο στο βράχο. Διασώζεται σε καλή κατάσταση.

Πολλές οι εκκλησίες της Καρυάς: αγιογραφημένες είναι του Αγ. Νικολάου στο κέντρο του χωριού και των Αγ. Αποστόλων (προσβάσιμη από χωματόδρομο) και υπάρχουν ακόμη οι ναοί του Προφήτη Ηλία, του Προφήτη Ιωάννη και του Αγ. Γεωργίου.

Μια όμορφη τοποθεσία με μεγάλα πλατάνια είναι η πηγή «Κεφαλόβρυση», σε απόσταση 1,5 χλμ. από το χωριό. Ο Τριζολιώτης ποταμός διασχίζει την Καρυά σε μήκος 5 χλμ. και καταλήγει στον Αχελώο. Μπορεί κανείς να περπατήσει κάτω από τα μεγάλα πλατάνια παρόχθια, μέχρι να συναντήσει το γεφύρι, την «Καμάρα», ψαρεύοντας πέστροφες, ασπρίτσες και μπριάνες. Στα δάση της περιοχής η βλάστηση είναι πυκνή. Από τις γύρω κορυφές (κορυφή «Τσούμα», κορυφή «Παλαιομάντρι») η θέα είναι πραγματικά μαγευτική. Άλλα σημεία με ιδιαίτερη θέα είναι ο Προφήτης Ηλίας, οι Άγιοι Απόστολοι, το «Κόκκινο Στεφάνι», το «Κάστρο» και το «Άνω Μαντρί».

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΚΑΡΥΑ	217	308	364	336	395	488	445	407	351	182	83	184	137

- Θερινό

Από βατό δρόμο 10 χλμ. ΒΔ της Αργιθέας, οδηγούμαστε στο παραδοσιακό χωριό Θερινό, σε υψόμετρο 870 μ. Το Θερινό ανήκει στο Δήμο Αργιθέας. Απέχει 65 χλμ. από την Καρδίτσα.

Οι μόνιμοι κάτοικοι το χειμώνα είναι λιγοστοί - γύρω στους 60 - ενώ κατά τους θερινούς μήνες ο αριθμός αυτών ανέρχεται σε 250.

Κύριες ασχολίες τους είναι η γεωργία, η κτηνοτροφία και η μελισσοκομία.

Στη θέση «Γκούρα» σώζεται παλιός νερόμυλος που χρονολογείται περίπου το 1870.

Τοξωτό πέτρινο γεφύρι συναντάμε στη θέση «Άγιος Μηνάς», από το οποίο περνούσαν παλιότερα όλοι οι δημότες της περιοχής Αργιθέας πριν γίνει ο αυτοκινητόδρομος, καθώς δεν υπήρχε άλλη διάβαση λόγω του ποταμού.

Εκκλησίες - Μοναστήρια: Το μοναστήρι του Αγ. Νικολάου στο Θερινό, εύκολα προσβάσιμο, διασώζει ξυλόγλυπτο τέμπλο και εικόνες που χρονολογούνται περίπου το 1850. Ενδιαφέρουσες για τον επισκέπτη είναι και οι εκκλησίες του χωριού.

Το φυσικό περιβάλλον που πλαισιώνει το Θερινό, είναι όμορφο. Η πηγή «Γκούρα» με το άφθονο και δροσερό νερό, βρίσκεται βόρεια του χωριού, ενώ η πηγή «Οξυάς» είναι έξω από τον οικισμό. Πέτρινες είναι οι δύο βρύσες του χωριού. Ο ποταμός «Οξυάς» πηγάζει από τη θέση «Μαλόκεδρα», το μήκος του είναι περίπου (στα όρια του Θερινού) 10 χλμ. και καταλήγει στον Αχελώο. Οι κορυφές γύρω από το χωριό προσφέρουν υπέροχη θέα όχι μόνο στα κοντινά μέρη αλλά και σε μακρύτερες τοποθεσίες. Από την κορυφή «Αχλαδιά» του Θερινού σε υψόμετρο 1.850 μ. περίπου, την κορυφή «Καντζέλια» στο ίδιο υψόμετρο και από την κορυφή «Νένα-Καυκιά» σε υψόμετρο 1.800 μ. περίπου, βλέπει κανείς το θεσσαλικό κάμπο, τα χωριά της Αργιθέας και τα χωριά των Τρικάλων. Τρία δάση με την πυκνή τους βλάστηση πλαισιώνουν το Θερινό: το δάσος «Πορνάρια», το ελατόδασος «Κανάλια» έκτασης 200 στρεμμάτων περίπου και το ελατόδασος «Παγάνα», ίδιας περίπου έκτασης.

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΘΕΡΙΝΟ	112	201	169	247	212	248	250	239	210	145	69	185	79

- Αργιθέα (Κνίσοβο)

Το χωριό παλιά ονομαζόταν Κνίσοβο. Στην αρχαιότητα υπήρξε η πρωτεύουσα της Αθαμανίας. Δύο (2) χλμ. δυτικά του χωριού, στη θέση «Ελληνικά» αποκαλύφθηκαν αναλημματικοί μεγάλοι τοίχοι 15 μ. και τοίχοι οικιών, τμήμα τείχους, τμήμα βάθρου αγάλματος, το ανατολικό νεκροταφείο της πόλης και άλλο νεκροταφείο δυτικά (4^{ος}-1^{ος} αι. π.Χ.), κιβωτιόσχημων τάφων (περισσότεροι από 180) από ντόπιες ασβεστολιθικές πλάκες, με πλούσια κτερίσματα, τα οποία φυλάσσονται στο Μουσείο Βόλου.

Βρέθηκε επίσης συλημένο και κατεστραμμένο ταφικό μνημείο, επιτύμβια στήλη και άλλα ενεπίγραφα τμήματα. Πρόκειται για έναν από τους πιο αξιόλογους αρχαιολογικούς χώρους της Αθαμανίας.

Τέλος, στη θέση «Καναλά» σώζεται μονότοξο γεφύρι.

Στο χωριό υπάρχουν οι παρακάτω εκκλησίες: Αγ. Ιωαν. του Προδρόμου που χτίστηκε το '20, Αγ. Δημητρίου, Αγ. Γεωργίου, Προφήτη Ηλία, Παναγίας και Αγ. Παρασκευής.

Η Αργιθέα διασχίζεται από τον Αργιθεάτη ποταμό, παραπόταμο του Αχελώου που έχει μήκος 5 χλμ. και σμίγει στο κέντρο του χωριού με τον Πλατανιά που έχει μήκος 6 χλμ. και πηγάζει από τη θέση Καραβούλα. Κοντά στον οικισμό περνά το μονοπάτι Ε4. Οι γύρω κορυφές προσφέρουν εκπληκτική θέα. Η «Καραβούλα» στα 1.900 μ., η κορυφή «Κανάλες» στα 1.700 μ., η κορυφή «Τύμπανος» στα 1.800 μ. και η κορυφή «Πύργος» σε υψόμετρο 1.650 μ. Άλλα σημεία με ιδιαίτερη θέα είναι η «Τσιούκα», ο Προφήτης Ηλίας, ο Άγ. Γεώργιος και τα Αλώνια.

Οι 400 κάτοικοί του ασχολούνται κυρίως με αγροτικές εργασίες και τα καταστήματα του χωριού.

Η ορειβασία, οι παραποτάμιες πεζοπορίες και το ψάρεμα στους παραπόταμους του Αχελώου χαρίζουν μοναδικές εμπειρίες.

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΑΡΓΙΘΕΑ	196	333	310	345	325	447	386	333	287	151	206	256	209

- Μεσοβούνι

Το Μεσοβούνι είναι χτισμένο σε υψόμετρο 1.050 μ., στις πλαγιές του βουνού Καράβα (κορυφή 2.184 μ.), με θέα στην ανατολική Αργιθέα. Απέχει 65 χλμ. από την Καρδίτσα και 37 χλμ. από το Μουζάκι.

Οι μόνιμοι κάτοικοί του, 50 άτομα το χειμώνα, αυξάνονται γύρω στα 150 κατά τους θερινούς μήνες, αντλούν το εισόδημά τους από τη γεωργία και την κτηνοτροφία.

Η παλιότερη ονομασία του χωριού ήταν Ζερβό.

Στο Μεσοβούνι ο επισκέπτης μπορεί να δει την εκκλησία του Αγ. Νικολάου και το μοναστήρι του Γενεσίου της Θεοτόκου, το οποίο χρονολογείται στον 17^ο αι. Από το αρχικό καθολικό διασώζεται το ξυλόγλυπτο τέμπλο, ενώ η σωζόμενη σήμερα εκκλησία ανοικοδομήθηκε το 1904.

Τα δύο ποτάμια του χωριού ο Λαγγαδιώτης και ο Φρουξιλιώτης, συνθέτουν ένα όμορφο τοπίο. Ο ποταμός Λαγγαδιώτης πηγάζει από τα «Πατήματα» και κατευθύνεται στον Αχελώο και ο ποταμός Φρουξιλιώτης έρχεται από τις πηγές «Μερδάχες» και κατευθύνεται επίσης

στον Αχελώο. Το χωριό έχει περίπου 8.000 στρέμματα ελατόδασος. Σημεία με ιδιαίτερη θέα είναι τα «Σπιτάκια», ο «Οβριός» και τα «Αλώνια Μοναστηρίου».

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	ΕΤΟΣ 1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ	92	242	220	174	171	287	230	208	137	78	74	94	82

- Ανθηρό (Μπουκοβίτσα)

Το Ανθηρό είναι έδρα του Δήμου Αργιθέας, χτισμένο σε 700 μ. υψόμετρο. Απέχει από την Καρδίτσα 75 χλμ. και από το Μουζάκι 45 χλμ.

Ο πληθυσμός του Ανθηρού αποτελείται από 350 άτομα το χειμώνα και 1.500 περίπου άτομα το καλοκαίρι. Οι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού αντλούν το εισόδημά τους από αγροτικές εργασίες, την κτηνοτροφία, τη μελισσοκομία, τη μεταποίηση ξύλου, άλλοι είναι οικοδόμοι και κάποιοι συνταξιούχοι και ορισμένοι διατηρούν εποχιακά καταστήματα.

Σημεία με ιδιαίτερη θέα είναι οι κορυφές των βουνών, Τσιούκα και Πηγάδι. Και επίσης οι κορυφές «Ρήγα» και «Γιακαντή» η κορυφή «Πουλημένος», η κορυφή «Καυκί» και η κορυφή «Λούτσα». Στο Ανθηρό υπάρχουν και δύο σπήλαια: της Κλεφτόβρυσης και του Σταυρού.

Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας υπήρχε μεγάλο ακμάζον χωριό στην ίδια θέση, γεγονός που μαρτυρούν τα ερείπια των σπιτιών που βρέθηκαν στις αρχές του αιώνα (η βρύση στο κέντρο του χωριού, οι δύο ερειπωμένες εκκλησίες, καθώς και η Μονή Κατουσίου).

Γύρω από το χωριό υπάρχουν πλούσια δάση με οξιές και έλατα. Συγκεκριμένα το δάσος «Καρακίτσιου», με πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Το δάσος «Κατσάνος», το δάσος «Καλατόρι». Υπάρχουν επίσης δάση «Βλάχας», «Κλεφτόβρυσης», «Δραμπάλας» και «Παπαρούνας-Κανάλια». Πολλές είναι και οι πηγές με τρεχούμενο νερό. Ο Κατουσιώτης ή Ανθηριώτης ποταμός, με πλούσια χλωρίδα και ορνιθοπανίδα, πηγάζει από τη θέση Κρανιές του οικισμού Μεταμόρφωση. Στη διαδρομή του υπάρχουν νερόμυλοι.

Διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΑΝΘΗΡΟ	594	740	864	967	303*	1282	1183	1175	1159	784	753	988	462

➤ **ΑΧΕΛΩΟΣ - ΝΟΤΙΑ ΑΡΓΙΘΕΑ**

- Μάραθος

Ο Μάραθος είναι το πρώτο από τα χωριά του Δήμου Αχελώου που συναντά κανείς καθώς ταξιδεύει στη Νότια Αργιθέα προερχόμενος από την Καρδίτσα. Το χωριό, που μέχρι το 1998 αποτελούσε ξεχωριστή κοινότητα (Κοινότητα Μαράθου), είναι κτισμένο σε υψόμετρο 650 μέτρων περίπου, στο βορειοδυτικό άκρο του νομού Καρδίτσας και σε απόσταση 92 χλμ. από την πρωτεύουσα του νομού.

Η ονομασία με την οποία ήταν γνωστό το χωριό μέχρι το 1928 ήταν Αραχωβίτσα, στους νεώτερους χρόνους, ωστόσο, μετονομάστηκε σε Μάραθο από το γνωστό φυτό που φυτρώνει σε αφθονία στα βουνά του.

Από τα αξιοθέατα του χωριού ξεχωρίζουν η πλακόστρωτη πλατεία και η εκκλησία της Αγίας Τριάδας με την ενδιαφέρουσα αρχιτεκτονική της.

Ο Μάραθος περιβάλλεται από δύο οικισμούς, τον Μάραθο Β' , κτισμένος σε υψόμετρο 800 μ. περίπου και το Μελάνυδρο (ή Μπουζιάρικο, όπως ήταν η ονομασία του μέχρι το 1961) κτισμένος δίπλα στον Αχελώο, σε υψόμετρο 480 μέτρων.

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

[illegible]

ΜΑΡΑΘΟΣ	-	-	308	305	236	318	266	260	136	80	181	206	208

- Αργύρι

Το Αργύρι είναι το τελευταίο χωριό του Δήμου Αχελώου, στο νοτιοδυτικό άκρο του νομού Καρδίτσας, κοντά στα σύνορα με το νομό Ευρυτανίας.

Το Αργύρι, που είναι κτισμένο σε υψόμετρο 650 μ. περίπου μέτρων και σε απόσταση 120 χλμ. από την πόλη της Καρδίτσας, είναι αρχαίο χωριό, γνωστό με το σημερινό του όνομα και κατά τους χρόνους πριν από την Επανάσταση του 1821.

Από τα αξιοθέατα της περιοχής ξεχωρίζει η εκκλησία του Προφήτη Ηλία, που το μεγαλύτερο μέρος της είναι κτισμένο σε σπηλιά. Επίσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι δύο παραδοσιακοί νερόμυλοι που σώζονται, ο ένας μάλιστα λειτουργεί, και η νεροτριβή στο ρέμα Πλατανιά. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο νερόμυλος του Αργυρίου αναπαλαιώθηκε με δαπάνη της ΑΕΓΕΚ-Ενέργεια Α.Ε.

Το Αργύρι περιλαμβάνει δύο οικισμούς, τον Μακρύκαμπο Αργυρίου σε υψόμετρο 500 μ. και τη Μεγάλη Πέτρα Αργυρίου (γνωστή με το όνομα Γράλιτσα μέχρι το 1961) σε υψόμετρο 640 μέτρων.

Διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΓΡΑΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΑΡΓΥΡΙ	204	250	319	329	313	367	336	359	322	261	224	344	227

- **Βραγκιανά**

Το χωριό Βραγκιανά ή Μικρά Βραγκιανά, έδρα του πρώην Δήμου Αχελώου, βρίσκεται στο δυτικό άκρο του νομού Καρδίτσας στα όρια με το Νομό Άρτας και σε απόσταση 105 χλμ. από την πρωτεύουσα του νομού, την Καρδίτσα. Τα Βραγκιανά είναι κτισμένα σε υψόμετρο 633 μ., στις δυτικές πλαγιές της κορυφής Γαλάτσι της Νότιας Πίνδου.

Το χωριό που απλώνεται σε μια πλαγιά, ανάμεσα σε δύο χείμαρρους, τον Μπρίτσιο και το Μότσιο, πήρε πιθανά το όνομά του από τη βυζαντινή οικογένεια των Βρανάδων ή από τη λέξη φαράγγι, γιατί σε μερικούς χάρτες αναφέρεται και ως Βρανιανά ή Φραγγιανά.

Τα τοπωνυμία με κατάληξη - ιανά είναι τα αρχαιότερα στον ελληνικό χώρο. Για πρώτη φορά παρουσιάζονται στο έργο του Προκυπίου, περί κτισμάτων (μέσα του 6^{ου} αι μ.Χ.).

Το φυσικό περιβάλλον του είναι μοναδικό, αφού το χωριό περιτριγυρίζεται από την καταπράσινη Μυρμιτζάλα, τον επιβλητικό Κόκκινο Στανό, τον κομψό Σταυρό, το Λάκκο, ενώ στα ανατολικά του χωριού ορθώνεται ο Πύργος. Στα πόδια του κυλά ο Αχελώος.

Το ίδιο το χωριό, που περιβάλλεται ολόγυρα από καταστόλιστα εξωκλήσια, είναι αραιοκατοικημένο και αποτελείται από πολλούς συνοικισμούς που έχουν τις δικές τους ενορίες. Όσον αφορά τα αξιοθέατα μέσα στο χωριό των Βραγκιανών, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου που δεσπόζει στην πλατεία του χωριού.

Διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΒΡΑΓΚΙΑΝΑ	915	942	885	586	1049	1068	1093	1254	1048	697	521	748	502
Ι.Μ. ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ	9	7											

- **Καταφύλλι**

Στο δυτικό άκρο του νομού Καρδίτσας (στα όρια με το νομό Άρτας), σε απόσταση 115 χλμ. από την Καρδίτσα και 10 χλμ. από τα Βραγκιανά, βρίσκεται το Καταφύλλι, οικοδομημένο σε υψόμετρο περίπου 1.000 μέτρων. Το χωριό αποτελούσε ξεχωριστή κοινότητα (Κοινότητα Καταφυλλίου) μέχρι το 1998, οπότε ενσωματώθηκε με το νόμο "Καποδίστρια" στον σημερινό Δήμο Αχελώου.

Ακόμα παλαιότερα -μέχρι το 1930- το χωριό ονομαζόταν Σελιπιανά, ονομασία που έλκει την καταγωγή της από τον αρχαίο βασιλιά Σέλιπο.

Πολλοί ιστορικοί θησαυροί φαίνεται να βρίσκονται θαμμένοι ακόμα κάτω από τα χώματα του χωριού, παρόλο που σημαντικά ευρήματα που ανακαλύφθηκαν από τους κατοίκους - αγγεία, λυχνάρια, νομίσματα, κλπ- έχουν ήδη παραδοθεί στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

Ο επισκέπτης μπορεί να δει, κάνοντας μια σύντομη βόλτα στα περίχωρα, απομεινάρια από τα τείχη της πόλης που κτίστηκαν κατά την ελληνιστική περίοδο και λείψανα από οικίες, τάφους και τον πιθανολογούμενο χώρο των ανακτόρων του Σέλιπου.

Στο σημερινό χωριό ο επισκέπτης θα συναντήσει δύο αξιόλογες εκκλησίες, την Αγία Κυριακή, κτισμένη στη θέση παλαιού μοναστηριού του 17^{ου} αιώνα και την Μεταμόρφωση του Σωτήρος που ξεχωρίζει για το περίτεχνο ξυλόγλυπτο τέμπλο και την εξαιρετική ακουστική της.

Το Καταφύλλι περιβάλλεται από οικισμούς που βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή του, όπως τα Κελλάρια σε υψόμετρο 680 μ., η Πράβα και η Συκιά σε υψόμετρο 440 μ. και το Αρδάναβο σε υψόμετρο 370 μέτρων.

Η διακύμανση του πληθυσμού από την απελευθέρωση έως σήμερα:

ΕΤΟΣ ΑΠ/ΦΗΣ	1889	1896	1907	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001	2011
ΚΑΤΑΦΥΛΛΙ	292	266	313	361	385	393	404	460	388	287	286	392	231

ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑ

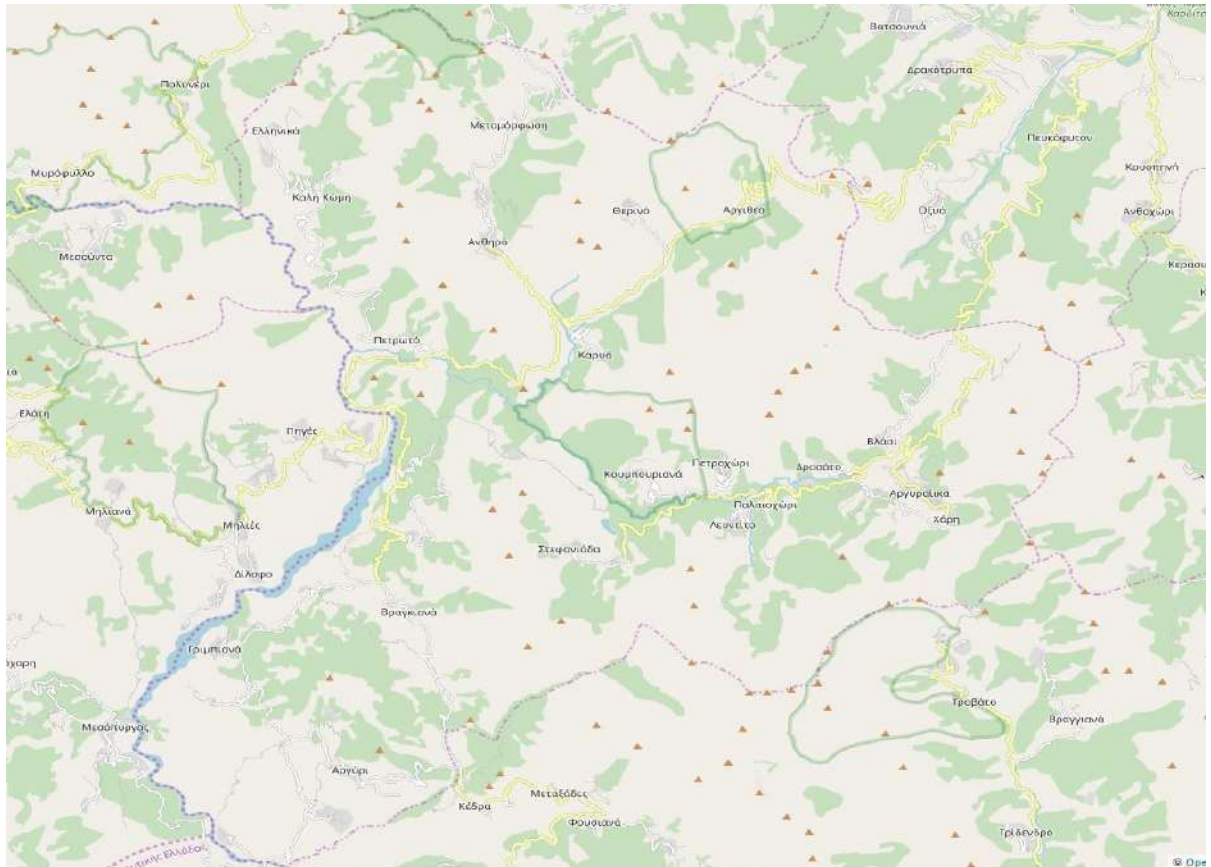
Το κλίμα της Θεσσαλίας στο μεγαλύτερο μέρος της με εξαίρεση τις παράκτιες περιοχές, είναι ηπειρωτικό με ψυχρούς χειμώνες και ζεστά καλοκαίρια, καθώς η ύπαρξη ορεινών όγκων εμποδίζει την άμεση επιρροή της θάλασσας. Στις πεδινές περιοχές η μέση ετήσια θερμοκρασία κυμαίνεται στους 16°-17°C και μειώνεται στα ορεινά.

Το κλίμα του δήμου, λόγω των ορεινών όγκων, είναι καθαρά ηπειρωτικό (ετήσιο θερμομετρικό εύρος μικρότερο από 20°C). Τον Ιανουάριο, που είναι και ο ψυχρότερος μήνας, η θερμοκρασία κυμαίνεται περίπου στους 6°C. Ο χειμώνας είναι εξαιρετικά δριμύς, ο παγετός αποτελεί συνηθισμένο φαινόμενο και οι ελάχιστες θερμοκρασίες φτάνουν συχνά κάτω από τους 10°C. Οι ξηροί και ορμητικοί άνεμοι που κατεβαίνουν από τα χιονισμένα βουνά επιτείνουν τη δριμύτητα του χειμώνα. Η επίδραση της θάλασσας δεν φτάνει στην περιοχή.

Η περιοχή είναι πολύ υγρή τον χειμώνα και ξηρή το καλοκαίρι (80 βαθμοί της υγρομετρικής κλίμακας τον Νοέμβριο Δεκέμβριο, κάτω από τους 50 βαθμούς το καλοκαίρι). Η νέφωση είναι μεγάλη τους χειμερινούς μήνες (πάνω από 6 βαθμούς της κλίμακας 0-10) και μικρή τους καλοκαιρινούς (92 αίθριες και 95 νεφοσκεπείς ημέρες το έτος).

Οι διευθύνσεις των ανέμων είναι πολύπλοκες, κυρίως εξαιτίας του πολυσχιδούς ανάγλυφου.

Η βροχή δεν παρουσιάζει μεγάλα ύψη: 1.200 χιλιοστά στα ορεινά τμήματα, 500-700 χιλιοστά στα πεδινά, ενώ οι χιονοπτώσεις είναι συχνές κυρίως στα ορεινά συγκροτήματα.

ΚΛΙΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ - ΥΔΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Το κλίμα στις δυτικές ορεινές περιοχές του Γεωγραφικού Διαμερίσματος Θεσσαλίας χαρακτηρίζεται ως ορεινό με κύρια χαρακτηριστικά τον υψηλό βροχομετρικό δείκτη και τις άφθονες χιονοπτώσεις.

Η περιοχή υπάγεται στην Π.Ε. Καρδίτσας, η οποία ανήκει στην κλιματική ζώνη Γ. Το κλίμα στην ευρύτερη περιοχή της Π.Ε. Καρδίτσας είναι, λόγω της γειτνίασης της με τους ορεινούς όγκους της Πίνδου, ηπειρωτικό με ετήσιο θερμομετρικό εύρος μεγαλύτερο από 20°C. Ο χειμώνας χαρακτηρίζεται από δριμύ κρύο με συχνό παγετό και τις ελάχιστες θερμοκρασίες να φτάνουν συχνά κάτω από τους -10°C. Το ψύχος επιτείνεται από τους ξηρούς και ορμητικούς ανέμους που προέρχονται από τα χιονισμένα βουνά ενώ η μέση θερμοκρασία του ψυχρότερου μήνα (Ιανουάριος) κυμαίνεται στους 6°C. Η υγρασία κυμαίνεται τη χειμερινή περίοδο σε υψηλά επίπεδα (80 βαθμοί τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο) και τη θερινή περίοδο κατεβαίνει κάτω από τους 50 βαθμούς. Το βροχομετρικό ύψος κυμαίνεται από 500-700 mm στα πεδινά τμήματα της Π.Ε. Καρδίτσας μέχρι τα 1.200 mm στα ορεινά της τμήματα. Η νέφωση είναι υψηλή κατά τους χειμερινούς μήνες (πάνω από 6

βαθμούς στην κλίμακα 0-10) και χαμηλή κατά τους καλοκαιρινούς ενώ οι διευθύνσεις των ανέμων παρουσιάζουν πολυπλοκότητα λόγω του πολυσχιδούς αναγλύφου. Τέλος, τα καλοκαίρια στις πεδινές περιοχές της Π.Ε. είναι ιδιαίτερα θερμά (συχνή υπέρβαση των 40oC) κυρίως εξαιτίας της μεγάλης απόστασης τους από την θάλασσα.

Η Τεχνική Οδηγία του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος «Τ.Ο.Τ.Ε.Ε. 20701-3/2010, Κλιματικά Δεδομένα Ελληνικών Περιοχών» αναφέρεται σε κλιματολογικά δεδομένα ελληνικών περιοχών που προέκυψαν από μακρόχρονες παρατηρήσεις σε συγκεκριμένους μετεωρολογικούς σταθμούς μέτρησης και χρησιμοποιήθηκαν για την εκτίμηση των απαραίτητων για τους σκοπούς της οδηγίας κλιματικών τιμών των μετεωρολογικών παραμέτρων.

Ο πλησιέστερος στην περιοχή της Δ.Ε. Αχελώου μετεωρολογικός σταθμός είναι αυτός της Άρτας με γεωγραφικό πλάτος 39°,10', γεωγραφικό μήκος 21°,00' και ύψος βαρομέτρου 10,5 μ. Η Άρτα είναι η έδρα του ομώνυμου Δήμου και της ομώνυμης Π.Ε., με την οποία συνορεύει η Δ.Ε. Αχελώου στα δυτικά.

Σύμφωνα με τα δεδομένα που συλλέχθηκαν στην Οδηγία, η μέση μηνιαία θερμοκρασία θερμότερου μήνα είναι 25,7°C και σημειώνεται τον μήνα Ιούλιο με ελάχιστη απόκλιση από την δεύτερη μεγαλύτερη θερμοκρασία που παρατηρείται τον Αύγουστο και ισούται με 25,6°C.

Ο ψυχρότερος μήνας είναι ο Ιανουάριος με μέση μηνιαία θερμοκρασία 6°C και ακολουθούν ο Φεβρουάριος και ο Δεκέμβριος με θερμοκρασίες 9°C και 9,1°C αντίστοιχα.

Η μέση ταχύτητα ανέμου κυμαίνεται από 1,1m/s μέχρι 2,0m/s. Η αναλυτική μηνιαία καταγραφή των παραπάνω έχει ως εξής:

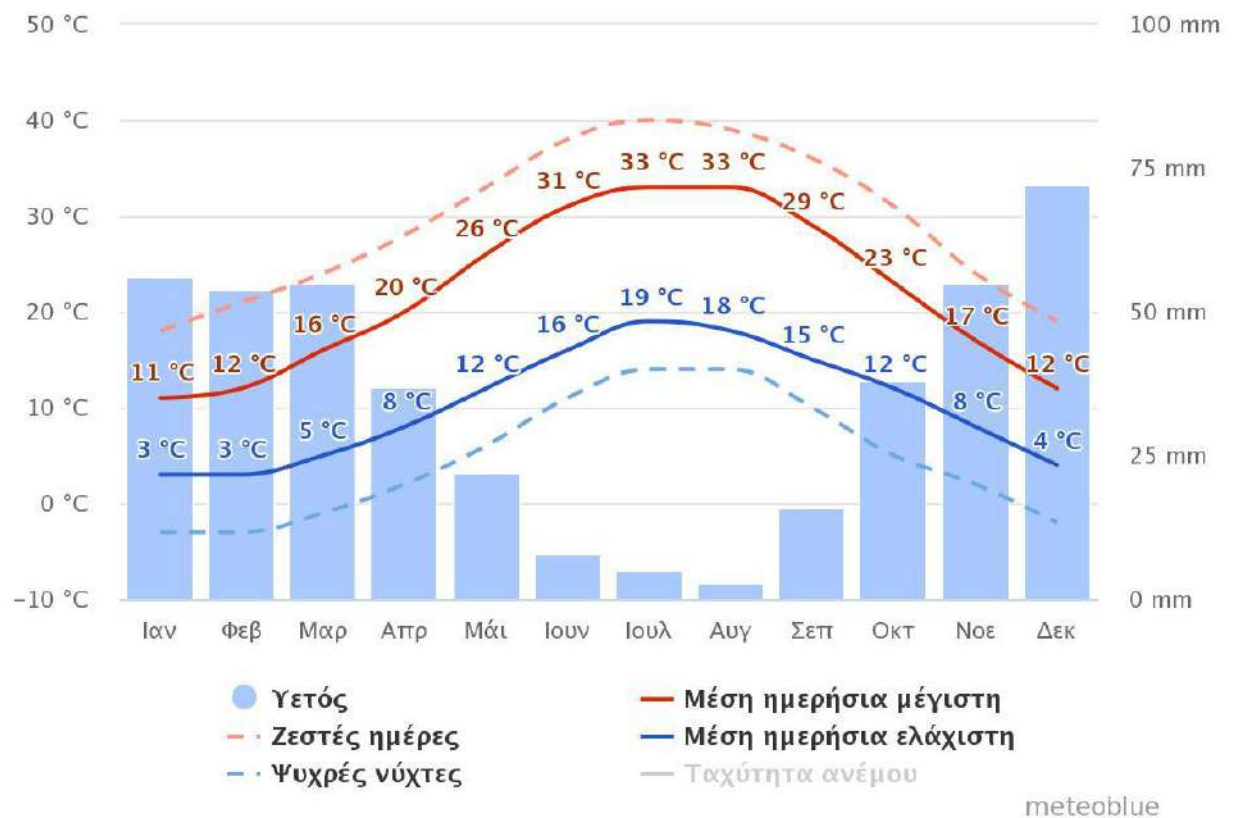
Παράμετρος/Μήνας	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ
Μέση Μηνιαία Θερμοκρασία 24ώρου (°C)	8,0	9,0	11,5	14,6	19,6	23,6	25,7	25,6	22	17,8	12,5	9,1
Μέση Ταχύτητα Ανέμου (m/s)	1,4	1,6	1,9	1,8	2,0	2,0	1,6	1,7	1,6	1,4	1,1	1,3

Πίνακας: Κλιματολογικά στοιχεία από το Μετεωρολογικό Σταθμό της Άρτας

Για το Μετεωρολογικό Σταθμό της Άρτας υπάρχουν στην ιστοσελίδα της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας δεδομένα που αφορούν στην καταγραφή της θερμοκρασίας, της υγρασίας, της βροχόπτωσης και της έντασης του ανέμου σε μηνιαία βάση για την περίοδο 1976-1997 και τα οποία παρατίθενται στη συνέχεια, μαζί με μια συνοπτική περιγραφή των κλιματικών συνθηκών:

- Ψυχρότερος μήνας του έτους είναι ο Ιανουάριος με μέση ελάχιστη θερμοκρασία 4,7°C. Θερμότεροι μήνες του έτους είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος με μέση μέγιστη θερμοκρασία 31,8°C και 32°C αντίστοιχα.
- Οι μήνες με την περισσότερη υγρασία είναι ο Νοέμβριος και ο Δεκέμβριος με ποσοστά που φτάνουν στο 74,1% και στο 73,2% αντίστοιχα. Τα χαμηλότερα ποσοστά υγρασίας σημειώνονται τον Ιούλιο και τον Αύγουστο και κυμαίνονται σε 59,2% και 59,4% αντίστοιχα.
- Το μέσο μηνιαίο ύψος βροχής ανέρχεται σε 99,9mm από τον Οκτώβριο έως τον Φεβρουάριο, ενώ σε υψηλά επίπεδα παραμένει και τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο (93,8 mm και 81,5 mm αντίστοιχα).
- Την ίδια περίοδο, δηλαδή από Οκτώβριο έως Απρίλιο, οι βροχοπτώσεις είναι συχνότερες με τις συνολικές μέρες βροχής σε μηνιαία βάση να ξεπερνούν τις δέκα από το Νοέμβριο έως το Μάρτιο.
- Οι άνεμοι που φυσούν στην περιοχή είναι βορειοανατολικοί και η έντασή τους κυμαίνεται από 4,6Kt έως 6,5Kt.
- Η ένταση των ανέμων είναι μεγαλύτερη τη χρονική περίοδο μεταξύ Δεκεμβρίου και Μαρτίου.

Τα κλιματικά διαγράμματα βασίζονται σε 30ετείς ωριαίες προσομοιώσεις του μοντέλου. Δίνουν μια ένδειξη των αναμενόμενων συνθηκών (θερμοκρασία, βροχοπτώσεις, ηλιοφάνεια και άνεμος). Τα προσομοιωμένα δεδομένα καιρού έχουν μια χωρική ανάλυση περίπου 30 km και δεν μπορούν να αναπαράγουν τοπικά καιρικά φαινόμενα, καταιγίδες, τοπικούς ανέμους, κ.αλ.

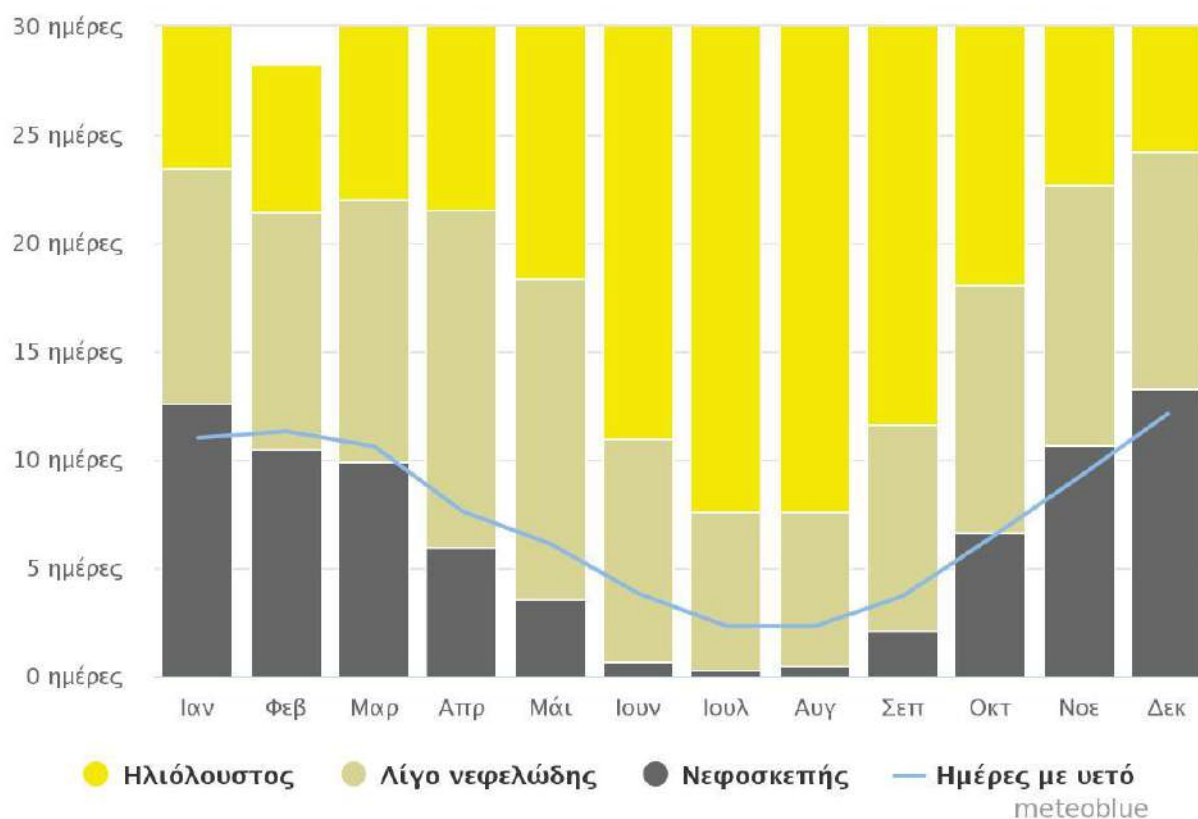

Διάγραμμα: Μέσος όρος θερμοκρασιών και βροχοπτώσεων με βάση στατιστικά στοιχεία των τελευταίων 30 ετών (Πηγή : meteoblue.com)

Το διάγραμμα μέγιστης θερμοκρασίας για την περιοχή της Καρδίτσας, εμφανίζει πόσες ημέρες ανά μήνα επιτυγχάνονται συγκεκριμένες θερμοκρασίες.

Μέσος όρος θερμοκρασιών και βροχοπτώσεων

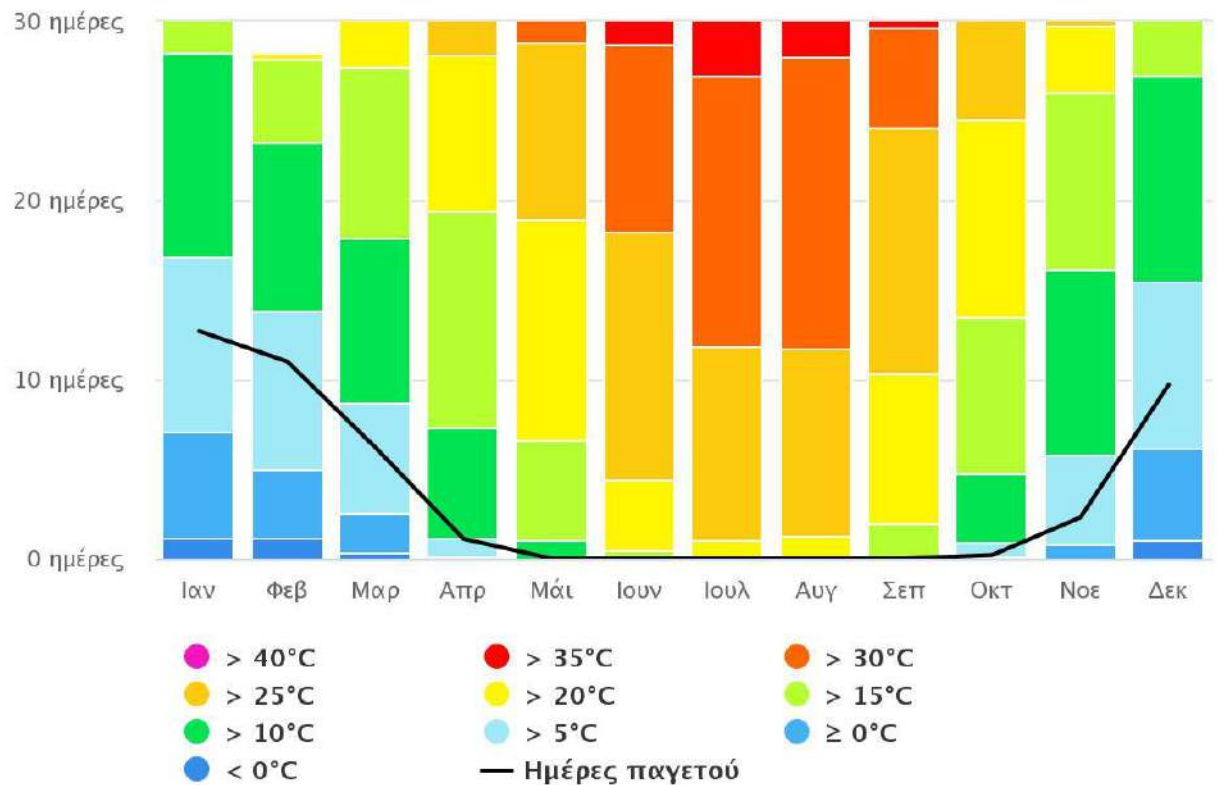
Το ακόλουθο γράφημα δείχνει το μηνιαίο αριθμό ημερών με καιρό αίθριο, λίγο νεφελώδη, νεφοσκεπή και τις ημέρες με βροχή. Οι ημέρες με λιγότερο από 20% νεφοκάλυψη θεωρούνται ως αίθριες, με 20-80% νεφοκάλυψη ως νεφελώδεις και με περισσότερα από 80%, ως νεφοσκεπείς

Διάγραμμα: Περιγραφή καιρού (νεφελώδης, αίθριος, ημέρες βροχόπτωσης) με βάση στατιστικά στοιχεία των τελευταίων 30 ετών (Πηγή : meteoblue.com)

Μέγιστες θερμοκρασίες

Το διάγραμμα μέγιστης θερμοκρασίας για την περιοχή του νομού Καρδίτσας εμφανίζει πόσες ημέρες ανά μήνα επιτυγχάνονται συγκεκριμένες θερμοκρασίες.

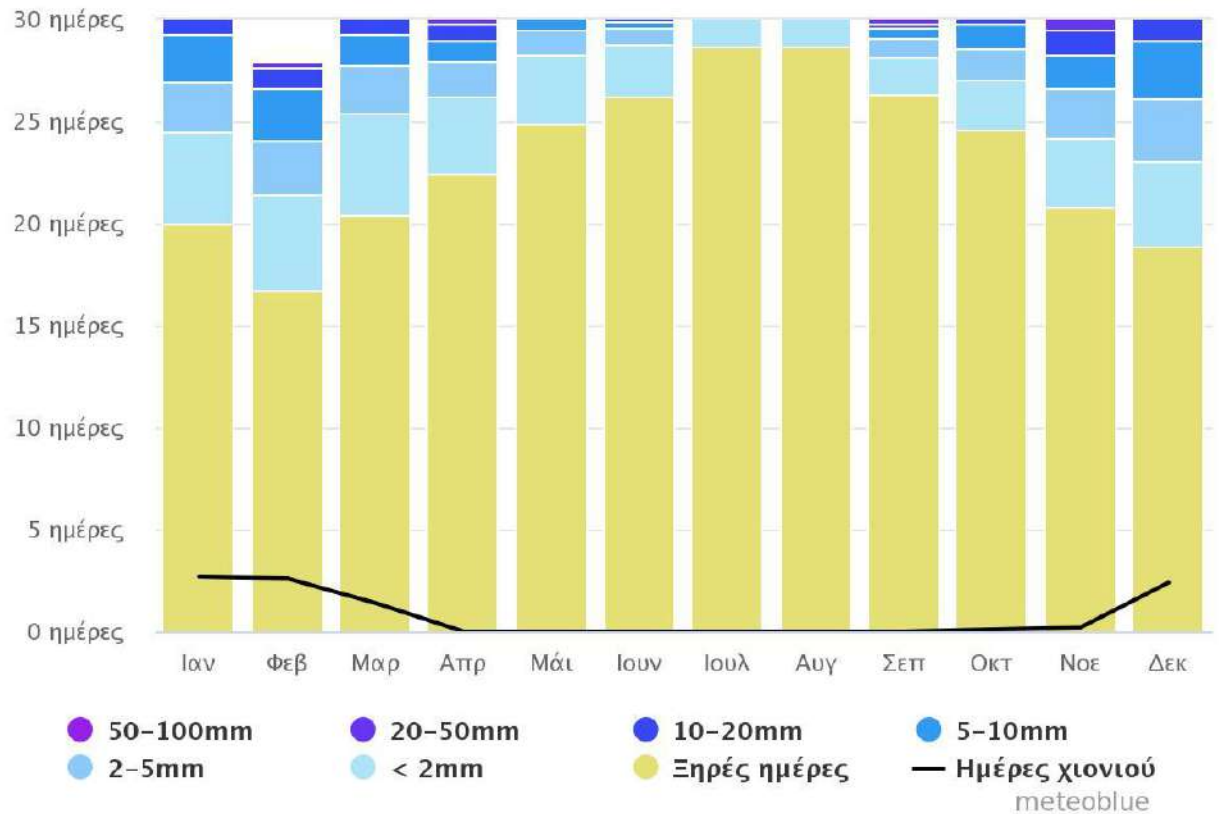

meteoblue

Διάγραμμα: Μέγιστες θερμοκρασίες με βάση στατιστικά στοιχεία των τελευταίων 30 ετών (Πηγή : meteoblue.com)

Ποσά υετού

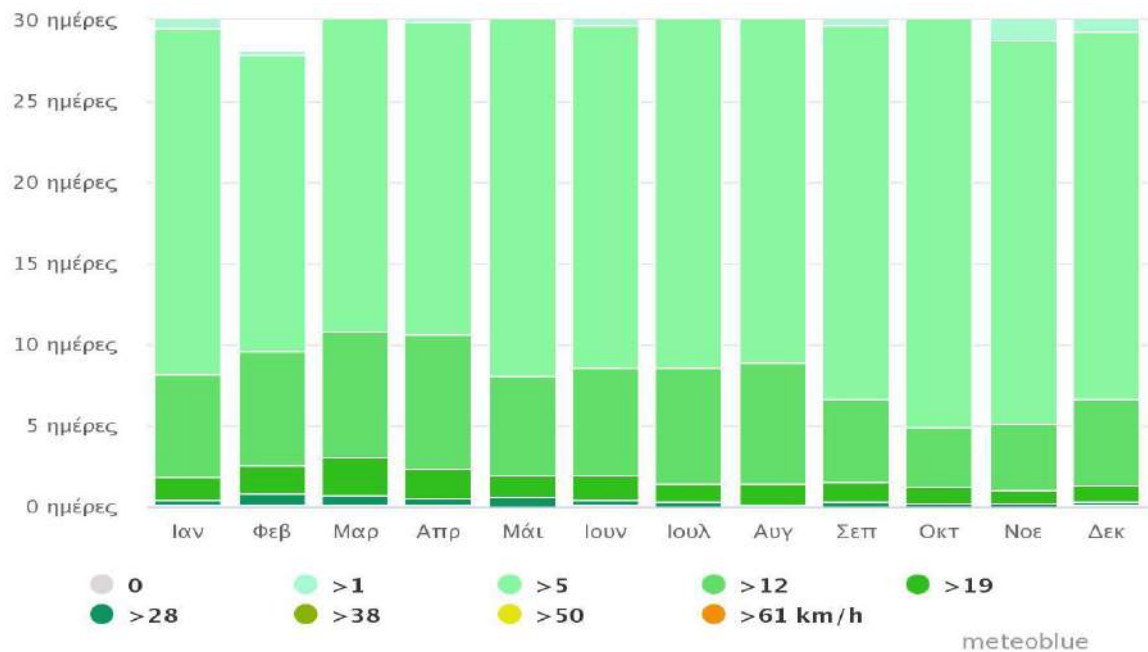
Το διάγραμμα υετού για την περιοχή του νομού Καρδίτσας δείχνει πόσες ημέρες ανά μήνα, επιτυγχάνονται ορισμένα ποσά υετού.

Διάγραμμα: Υετοί με βάση στατιστικά στοιχεία των τελευταίων 30 ετών (Πηγή : meteoblue.com)

Ταχύτητα ανέμου

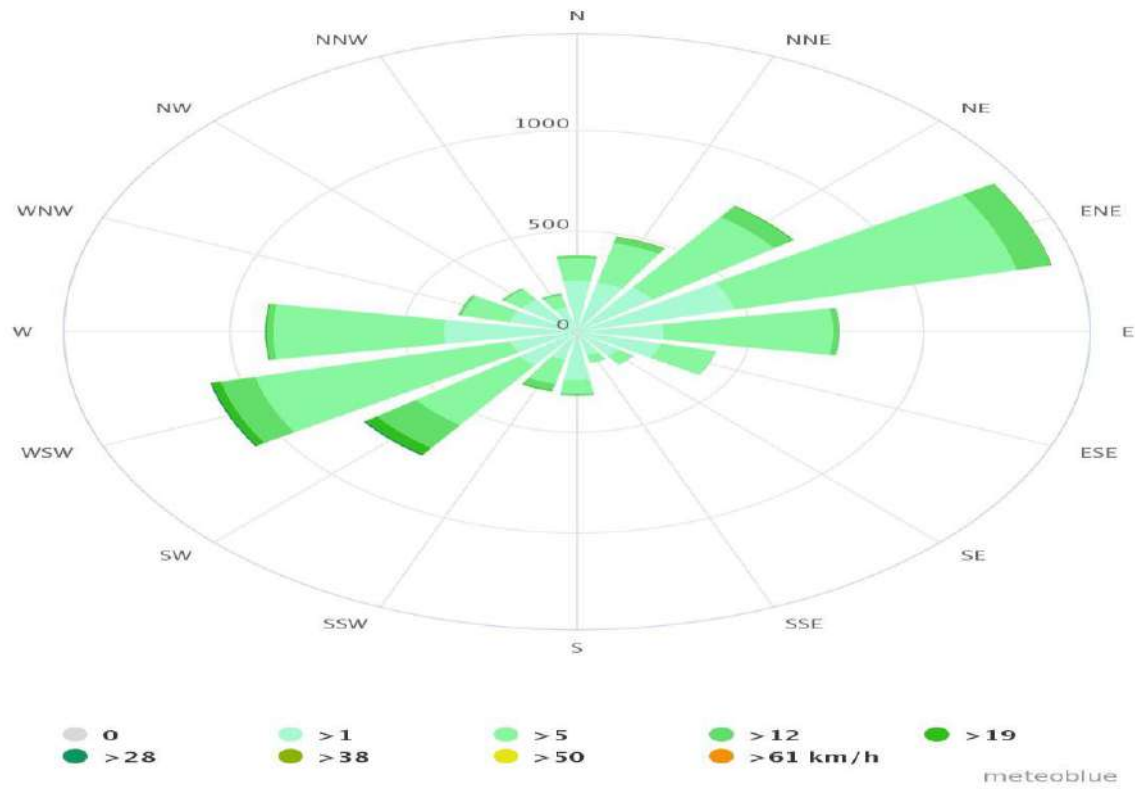
Το διάγραμμα για την περιοχή του νομού Καρδίτσας δείχνει τις ημέρες ανά μήνα, κατά τις οποίες ο άνεμος φθάνει μια ορισμένη ταχύτητα.

Διάγραμμα: Ταχύτητα ανέμου με βάση στατιστικά στοιχεία των τελευταίων 30 ετών (Πηγή : meteoblue.com)

Ανεμολόγιο

Το ροδόγραμμα δείχνει πόσες ώρες ετησίως ο άνεμος φυσάει από την υποδεικνυόμενη διεύθυνση.

Γράφημα: Ανεμολόγιο με βάση στατιστικά στοιχεία των τελευταίων 30 ετών (Πηγή : meteoblue.com)

ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Οδικό δίκτυο

Όσον αφορά τη διοικητική ιεράρχηση του κυρίου οδικού δικτύου της ευρύτερης περιοχής, το υπ'αρ. 21/6/2/1956 Β.Δ. (ΦΕΚ 47'Α/8-2- 1956) καθόρισε τις Επαρχιακές Οδούς της Π.Ε. Καρδίτσας, οι οποίες κατατάχθηκαν σε Πρωτεύον και σε Δευτερεύον Επαρχιακό δίκτυο, βάσει της υπ'αρ.ΔΜΕΟ/ε/Ο/266/9-3-1995 Υ.Α. (ΦΕΚ 293'Β/17-4-1995). Από την περιοχή διέρχεται η Δευτερεύουσα Επαρχιακή Οδός με αρ.27 «Γέφυρα Κοράκου – Αργύρι προς Ραυτόπουλο». Η οδός διασχίζει κάθετα το βόρειο και ανατολικό τμήμα της Δ.Ε. Αχελώου και περνά από τα χωριά Μελάνυδρο, Μάραθο, Νούλες, Βραγκιανά και Ρόγκια. Εξυπηρετεί τη σύνδεση της περιοχής μελέτης στα νοτιοανατολικά με τον όμορο Δήμο Αγράφων της Π.Ε.Ευρυτανίας και στα βόρεια με τη Δευτερεύουσα Επαρχιακή Οδό αρ.3 «Καρδίτσα - Μουζάκι προς Άρτα δια Φαναρίου, Δρακότρυπας, Αργιθέας και Γεφ. Κοράκου».

Στη συνέχεια, από την περιοχή της Δ.Ε. Ανατολικής Αργιθέας, διέρχονται οι εξής επαρχιακοί κλάδοι:

- Η Πρωτεύουσα Επαρχιακή Οδός με αρ. 11 «Μουζάκι - Πετρίλο προς Άγραφα, από θέσεως Μπαλάνου επαρχ. Οδού 3 και δια Νευροβουνίστης (Πευκοφύτου) και Αυχένος Αγ.Νικολάου» που περνάει από τα Λιβάδια, το Πολύδροσο, τα Αργυραίικα, το Πετρίλο και τη Χάρις και οδηγεί προς τον Δήμο Αγράφων της Π.Ε.Ευρυτανίας.
- Η Δευτερεύουσα Επαρχιακή Όδος με αρ. 9 «Καρδίτσα - αυχήν Βουτσικάκι -Γεφ. Κοράκου προς Άρτα, από θέσεως Σταυρός επαρχ.οδού 2 και δια Μεσενικόλα, Μορφοβουνίου, Κρυονερίου, Πεζούλας, Φυλακτής, περιφέρειας Πετρίλου, Λεοντίτου και Στεφανιάδος» που περνάει από το Βλάσι, τα Μαντζουραίικα, το Παλαιοχώρι και οδηγεί στα βορειοδυτικά στην Γέφυρα Κοράκου και στην Άρτα.

Η υπ'αρ. 11 Επαρχιακή Οδός εξυπηρετεί την οδική σύνδεση στα βόρεια με το Μουζάκι του όμορου ομώνυμου Δήμου της Π.Ε. Καρδίτσας και στα νότια με τα Άγραφα του ομώνυμου Δήμου της Π.Ε. Ευρυτανίας. Η υπ'αρ. 9 Επαρχιακή Οδός διατρέχει εγκάρσια την περιοχή και συνδέει την περιοχή στα δυτικά με την Π.Ε. Άρτας. Κατά μήκος της οδού ξεκινούν μικρότεροι ασφαλτοστρωμένοι και χωμάτινοι δρόμοι που οδηγούν εκατέρωθεν στα υπόλοιπα χωριά.

Τέλος, στη Δ.Ε. Αργιθέας, ο δρόμος είναι ασφαλτοστρωμένος. Συγκεκριμένα, στο Πρωτεύον Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο (Β.Δ. 6-2-1956,ΦΕΚ 47/Α/56 και ΔΜΕΟ/ε/Ο/266, ΦΕΚ 293/Β/95),

κατατάσσεται : το τμήμα Επαρχιακής Οδού (Επ.Ο.) 3 «Καρδίτσα - Μουζάκι - Άρτα δια Φαναρίου - Δρακότρυπας - Οξυάς - Αργιθέας και Γέφυρας Κοράκου». Πρόκειται για ασφαλτοστρωμένο δρόμο, μιας λωρίδας κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση με χαμηλό επίπεδο οδικής ασφάλειας λόγω του υψηλού υψομέτρου της περιοχής.

Στον Κύριο Δημοτικό Οδικό Δίκτυο, κατατάσσονται όλοι οι δρόμοι σύνδεσης των Οικισμών με την Έδρα του και με την Επ.Ο.3. Τα ασφαλτοστρωμένα τμήματα, είναι τα εξής:

- Διασταύρωση Επ.Ο.3. προς Ανθηρό, Λαγκάδι, Μεταμόρφωση και όρια Π.Ε. Τρικάλων
- Διασταύρωση Επ.Ο.3. προς Πετρωτό, Καλή Κώμη ως Ελληνικά, μεταξύ Καλής Κώμης και Τρίλοφου
- Διασταύρωση Επ.Ο.3. στη Συκιά προς Μάραθο Δ.Ε. Αχελώου
- Διασταύρωση Επ.Ο.3. προς Καρυά
- Διασταύρωση Επ.Ο.3. Μεσοβούνι
- Διασταύρωση Επ.Ο.3. προς Αργιθέα (Κέντρο Οικισμού)
- Διασταύρωση Επ.Ο.3. προς Θερινό

➤ Τα τμήματα χωματοδρόμου, είναι :

- Ελληνικά προς Σπίτια
- Καλή Κώμη προς Περιβόλι
- Διασταύρωση Δημοτικής οδού Κρυάς προς Παλαιοχώρι
- Δημοτική οδός Καρυάς προς Ρόγκια
- Διασταύρωση Επ.Ο.3. προς Κριτσάρι και Ανθηρό
- Διασταύρωση Επ.Ο.3. προς Κούκο
- Διασταύρωση Επ.Ο.3. Ζερβό
- Διασταύρωση Επ.Ο.3. προς Λεύκα
- Διασταύρωση Δημοτικής Οδού από Θερινό προς Ξερόκαμπο και Σπηλιά
- Διασταύρωση Δημοτικής Οδού Ανθηρού - Μεταμόρφωσης προς Αγίους Αποστόλους.

Οι υπόλοιποι δρόμοι, είναι κυρίως χωματόδρομοι που διαπερνούν είτε δάση είτε βοσκότοπους. Ο δασικός δρόμος Ελληνικά - Δήμο Πύλης - Μουζάκι, λειτουργεί ως εναλλακτικός συνδετήριος άξονας. Όλοι οι οδικοί άξονες της περιοχής αντιμετωπίζουν προβλήματα κατολισθήσεων δημιουργώντας προβλήματα στη σύνδεσή της με το Μουζάκι και την Καρδίτσα.

Δίκτυο συγκοινωνιών

Αναφορικά με το δίκτυο συγκοινωνιών η περιοχή συνδέεται με το Μουζάκι με δύο δρομολόγια την εβδομάδα και συγκεκριμένα :

- Μουζάκι - Ανθηρό - Βραγκιανά - Αργύρι
- Αργύρι - Μουζάκι

Το Μουζάκι συνδέεται με την Καρδίτσα με 13 δρομολόγια τις καθημερινές, 11 δρομολόγια τα Σάββατα και επτά δρομολόγια τις Κυριακές. Συνδέεται, επίσης, με τη Δ.Ε. Αργιθέας με ένα δρομολόγιο την εβδομάδα την περίοδο του Αυγούστου και με τη Δ.Ε. Αχελώου με δύο δρομολόγια την εβδομάδα όλο το χρόνο.

Πέρασμα Αχελώου

Το πέρασμα του Αχελώου και η επικοινωνία με το νομό Άρτης που είναι και ο πλησιέστερος του δήμου γίνεται με τη χρήση ενός υποτυπώδους εναέριου ποδηλάτου, καθώς οι υπάρχουσες γέφυρες του Κοράκου και του Καταφυλλίου υποχρεώνουν τους κατοίκους να ακολουθήσουν μία διαδρομή πολλών χιλιομέτρων χωματόδρομου με καθυστέρηση αρκετών ωρών.

Οι «περαταριές» όπως ονομάζονται τα πρωτότυπα αυτά δημιουργήματα κατασκευάστηκαν τη δεκαετία του 1950 και παραμένουν ως έχουν. Πρόκειται για μία ιδιαίτερη κατασκευή, ένα μεταλλικό καλάθι χωρητικότητας τεσσάρων ατόμων, η οποία στηρίζεται σε ένα τεντωμένο ανάμεσα σε δύο πυλώνες συρματοσχοίνο.

Η χρήση της περαταριάς είναι απολύτως αναγκαία, αν αναλογιστεί κανείς την αξία του χρόνου τόσο για την μεταφορά των κατοίκων και των προϊόντων της περιοχής, αλλά ιδιαίτερα για έκτακτα περιστατικά ασθενείας. Θα πρέπει να τονιστεί ότι το πέρασμα γίνεται ανεξάρτητα από τις καιρικές συνθήκες, αναγκάζοντας πολλές φορές τον Δήμο να απαγορεύει τη χρήση του.

Πάντως αξίζει να σημειωθεί ότι το πέρασμα του Αχελώου με το χαρακτηριστικό αυτό τελεφερίκ αποτελεί μία ξεχωριστή εμπειρία για τον επισκέπτη καθώς συνδυάζει τη δράση με την απόλαυση του μαγευτικού φυσικού τοπίου.

Ενεργειακό - Τηλεπικοινωνιακό δίκτυο

Οι οικισμοί της περιοχής τροφοδοτούνται από ρεύμα μέσης τάσης. Παρουσιάζονται προβλήματα με διακοπές ρεύματος λόγω της παλαιότητας του δικτύου, οι οποίες είναι πιο

έντονες τους χειμερινούς μήνες. Η περιοχή καλύπτεται ικανοποιητικά από ψηφιακό και ασύρματο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο, με αποτέλεσμα να ελαχιστοποιούνται τα προβλήματα επικοινωνίας. Στους περισσότερους οικισμούς υπάρχει ικανοποιητική κάλυψη σε δίκτυα κινητής τηλεφωνίας. Σε αρκετές όμως περιοχές εκτός οικισμών εντοπίζονται αρκετά προβλήματα κάλυψης.

Ύδρευση

Οι οικισμοί της περιοχής, υδροδοτούνται κυρίως από δίκτυα ύδρευσης και από φυσικές πηγές που εντοπίζονται στην ευρύτερη περιοχή. Γίνεται χρήση δεξαμενών για την συλλογή του νερού και εν συνεχεία την επανατροφοδοσία του σε αγωγούς μικρότερης διατομής. Η ποιότητα του νερού κρίνεται ικανοποιητική.

Στο Δήμο Αργιθέας, μπορούν να παρουσιαστούν προβλήματα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες με την απότομη αύξηση του πληθυσμού. Τέλος, παρουσιάζονται προβλήματα στο δίκτυο ύδρευσης κατά τους χειμερινούς μήνες, εξαιτίας του παγετού που επηρεάζει, όπως είναι αναμενόμενο, τα πλέον ξεπερασμένα υπέργεια δίκτυα, καθώς η περιοχή χαρακτηρίζεται από χαμηλές θερμοκρασίες αυτή την εποχή.

Άρδευση

Σε γενικές γραμμές, η οργάνωση όσον αφορά τις διαδικασίες άρδευσης δεν είναι ικανοποιητική. Το δίκτυο αποτελείται από μεταλλικούς αγωγούς Φ120 και ανοιχτές δεξαμενές. Γίνεται χρήση του υδρευτικού νερού που συλλέγεται από τις πηγές στις δεξαμενές, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Τέλος, γίνεται χρήση γεωτρήσεων για την ικανοποιητική άρδευση των εδαφικών περιοχών της περιοχής.

Αποχέτευση

Στην περιοχή μελέτης, είναι ευρέως διαδεδομένη η χρήση σηπτικών και απορροφητικών βόθρων με αποτέλεσμα τη ρύπανση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα, καθώς δεν υπάρχει αποχετευτικό δίκτυο ακαθάρτων. Στον Ανθηρό της Δ.Ε. Αργιθέας, έχει κατασκευασθεί ένα στοιχειώδες δίκτυο για τη διοχέτευση των οικιακών λυμάτων στην αντίστοιχη εγκατάσταση συλλογής που βρίσκεται στην περιοχή του Ανθηριώτη, τα οποία στη συνέχεια μεταφέρονται στην πλησιέστερη μονάδα επεξεργασίας.

Απορρίμματα

Η ΠΑΔΥΘ Α.Ε. (Περιβαλλοντική Αναπτυξιακή Δυτικής Θεσσαλίας Α.Ε.) ιδρύθηκε το 1996 (ΦΕΚ 892/27-2-1996) ως διαδημοτική επιχείρηση των πρώην Νομών, νυν Π.Ε. Τρικάλων και Καρδίτσας με αντικείμενο, εκτός των άλλων, τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων. Η περιοχή της Δυτικής Θεσσαλίας εξυπηρετείται από το ΧΥΤΑ που λειτουργεί στη Δ.Ε. Παλαιοκάστρου της Π.Ε. Τρικάλων, στη θέση «Ημερόκλημα Παλαιοσαμαρίνας», από το Κέντρο Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών (ΚΔΑΥ) στο Δήμο Καρδίτσας και από πέντε Σταθμούς μεταφόρτωσης απορριμμάτων (ΣΜΑ). Η περιοχή εξυπηρετείται από το ΣΜΑ Πύλης της Π.Ε. Τρικάλων.

Ανθρώπινη υγεία

Η κατάσταση του περιβάλλοντος επηρεάζει άμεσα την ανθρώπινη υγεία. Συνεπώς, είναι αναγκαίο να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η δημόσια υγεία. Σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης για την Αντιμετώπιση των Περιβαλλοντικών Κινδύνων που Απειλούν την Υγεία (2008-2012), οι περιβαλλοντικοί παράγοντες μπορούν να τροποποιηθούν με βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες παρεμβάσεις, με στόχο την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στην υγεία είναι οι εξής

- Μόλυνση/ρύπανση του αέρα, νερού ή εδάφους με βιολογικούς ή χημικούς παράγοντες.
- Υπεριώδης και ιονίζουσα ακτινοβολία.
- Θόρυβος, ηλεκτρομαγνητικά πεδία.
- Εργασιακοί κίνδυνοι.
- Οικοδομημένα περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων των κατοικιών, τρόπων χρήσης γης, δρόμων.
- Γεωργικές μέθοδοι, τρόποι άρδευσης.
- Αλλαγές κλίματος ανθρωπογενούς προέλευσης, αλλαγή του οικοσυστήματος.

- Συμπεριφορές συσχετιζόμενες με τη διαθεσιμότητα του ασφαλούς νερού και εγκαταστάσεων υγιεινής και αποχέτευσης, όπως το πλύσιμο των χεριών και η επιμόλυνση της τροφής με μη ασφαλές νερό ή ακάθαρτα χέρια.

Συνολικά στο δήμο Αργιθέας λειτουργούν οκτώ (8) αγροτικά ιατρεία και συγκεκριμένα από ένα (1) στον Ανθηρό, Αργιθεά, Καλή Κώμη, Πετρίλο, Κουμπουριανά, Αργύρι, Μάραθο και Βραγκιανά.

Πολιτιστικό - Ιστορικό - Αρχιτεκτονικό περιβάλλον του Δήμου

Η περιοχή της Αργιθέας ήταν στην αρχαιότητα τμήμα της αρχαίας Αθαμανίας, της χώρας των Αθαμάνων. Οι Αθαμάνες, ένα από τα αρχαιότερα ελληνικά φύλα ήταν απόγονοι του Άθαμα, βασιλιά του Ορχομενού. Στη 2^η χιλιετία π.Χ. εγκαταστάθηκαν στην περιοχή μεταξύ της Θεσσαλίας και της Ηπείρου, η οποία διακρινόταν από τότε για το έντονο γεωμορφολογικό ανάγλυφο και την πλούσια βλάστηση και διέθετε δύο σημαίνουσες πόλεις, την Αργιθεά και τη Θεοδωρία (χωριό Βουλγαρέλι). Τα αρχιτεκτονικά λείψανα αψιθωτών λίθινων κατοικιών και τα χρηστικά αντικείμενα και λίθινα εργαλεία που ανασκάφηκαν στη θέση «Παλαιόκαστρο» Πετρωτού και στη θέση «Αγριοκέρασο» (λίγα χιλιόμετρα ανατολικά του Πετρωτού) μαρτυρούν την πρωτοκατοίκηση της περιοχής της Αθαμανίας στη Μέση Εποχή του Χαλκού (2.000- 1.600 π.Χ.).

ΙΣΤΟΡΙΑ

Αρχαίοι Χρόνοι

Οι ιστορικοί παραδέχονται ότι από το 1900 π.Χ. τρία ελληνικά φύλα οι Αθαμάνες, οι Βοιωτοί και οι Θεσσαλοί παίρνουν θέση γεωγραφικά και διαλεκτολογικά (γλωσσικά) ενδιάμεση μεταξύ των αιολικών φύλων της Θεσσαλίας και των δυτικών φύλων της

Ηπείρου. Οι Αθαμάνες, που παρέμειναν στον Ορχομενό μετά το 1200 π.Χ., όταν θρακικά φύλα εισέβαλαν στη Βοιωτία, συμπτύχθηκαν στην Αττική και από εκεί πέρασαν στην Ιωνία. Ο Εκαταίος και ο Στράβωνας είχαν χαρακτηρίσει τους Αθαμάνες ως βαρβάρους, χωρίς να το στηρίζουν πουθενά. Αντίθετα, οι ίδιοι οι Αθαμάνες είχαν ελληνική συνείδηση. Ο Πλάτωνας αναφέρει τους Αθαμάνες ως αληθινούς Έλληνες. Ο χρονογράφος Μίνωας του 3^{ου} π.Χ. αιώνα αναφέρει ότι οι Αθαμάνες θυσιάζουν, όπως όλοι οι άλλοι Έλληνες, αφού και αυτοί είναι Έλληνες.

Επιστήμονες αναφέρουν ότι την κλασική περίοδο, όπου στην υπόλοιπη Ελλάδα οι ρόλοι των δυο φύλων είχαν αλλάξει, οι Αθαμάνες ζώντας για αιώνες στα βουνά δεν εγκατέλειψαν το αρχικό στάδιο κατανομής των εργασιών μεταξύ των δύο φύλων. Οι γυναίκες ασχολούνταν με τη γεωργία και την παρασκευή της τροφής (άλεσμα σίτου, παρασκευή ψωμιού και τροφής) και κατασκευή ρούχων με την επεξεργασία των μαλλιών. Ενώ οι άντρες ασχολούνταν με την κτηνοτροφία και το κυνήγι. Τον 5^ο αιώνα π.Χ. οι Αθαμάνες διατήρησαν αρχαϊκούς τρόπους οικονομίας, διαβίωσης και παραδοσιακής δομής της πολιτείας ως φυλετικού κράτους. Πάντως είναι εξακριβωμένο ότι συνέστησαν κοινό των Αθαμάνων και δεν συμμετείχαν σε άλλα κοινά (Θεσσαλών-Αιτωλών, Ηπειρωτών). Πήραν μέρος στον ιερό πόλεμο των Μακεδόνων κατά των Φωκέων.

Το 366 π.Χ, σε Αμφικτυονία στις Θερμοπύλες, που συγκάλεσαν οι Βοιωτοί με τους Θεσσαλούς, υπήρχαν και απεσταλμένοι των Δωριαίων της Στερεάς (Λοκροί-Αιινάδες-Μαλιαίοι-Αχαιοί της Φθιώτιδας, Δόλοπες, Μάγνητες, Περραιβοί). Οι Αθαμάνες καίτοι δεν ήταν μέλη της αμφικτυονίας παραβρέθηκαν, δήλωσαν συμμετοχή στον πόλεμο κατά των Φωκέων.

Το 395 π.Χ. Οι Βοιωτοί με αρχηγό τον Ισμηνία απέσπασαν από τους Σπαρτιάτες τους Αιινάδες και τους Αθαμάνες και τους προσάρτησαν στην αντιλακωνική συμμαχία.

Το 323 π.Χ. έφτασε στην Ελλάδα η θλιβερή είδηση του θανάτου του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Αμέσως οι Αθηναίοι ξεσηκώθηκαν και άρχισαν προετοιμασίες, να διώξουν τις Μακεδονικές φρουρές και να κυριέψουν πάλι τις αποικίες τους. Έστειλαν πρέσβεις σε πολλούς παλιούς τους συμμάχους ζητώντας την επανασύνδεση της συμμαχίας τους. Απροθυμία να τους ακολουθήσουν έδειξαν πολλές πόλεις κι ανάμεσά τους οι Θεσσαλοί και οι Αθαμάνες αντίθετα οι ηπειρώτες Μολοσσοί εντάχθηκαν στη συμμαχία των Αθηναίων.

Το 279 π.Χ. Οι Αθαμάνες συμμετείχαν στη μεγάλη εκστρατεία του βασιλιά της Ηπείρου Πύρρου κατά της Ρώμης.

Το 231 π.Χ., μετά το θάνατο του Πύρρου στο Άργος από την κεραμίδα της Αργίτισσας, οι Ηπειρώτες κατάργησαν τη βασιλεία και δημιούργησαν το κοινό των Ηπειρωτών στην πόλη

Φοινίκη. Σε αυτό το κοινό κλήθηκαν να μετάσχουν και οι Αθαμάνες, οι οποίοι δήλωσαν ότι αποτελούν ανεξάρτητο κράτος με κληρονομικό βασιλιά.

Το 218 π.Χ., ο Βασιλιάς της Μακεδονίας Φίλιππος ο Ε' οργάνωσε σε συμμαχία πολλές Ελληνικές πόλεις εναντίον των Ρωμαίων. Σε αυτή τη συμμαχία συμμετείχαν και οι Αθαμάνες.

Το 199 π.Χ., έγινε έκτακτη σύγκλιση της συμμαχίας Αιτωλών-Ακαρνάνων-Αθαμάνων και Μακεδόνων.

Το 190 π.Χ. οι Αιτωλοί είχαν αρχίσει πολεμικές επιχειρήσεις στη Δολοπία και την Απεραντία, για να τις αποσπάσουν από τον Φίλιππο και να τις εντάξουν στην συμπολιτεία τους. Την ίδια εποχή ο βασιλιάς των Αθαμάνων Αμύνανδρος πέτυχε με τη βοήθεια των Αιτωλών να διώξει τις μακεδονικές φρουρές και ελευθέρωσε τέσσερις μεγάλες πόλεις: την Ηράκλεια, την Τριφυλλία, τη Θεοδωρία, την Αργιθέα.

Με τον ερχομό του Απόστολου Παύλου στην Ελλάδα αρχίζει ο εκχριστιανισμός των Ελλήνων. Με αργούς ρυθμούς εκχριστιανίζονται οι Αθαμάνες, οι οποίοι δέχονται έναν χριστιανισμό με πολλά στοιχεία ειδωλολατρίας.

Αργότερα μετά τον 6ο αιώνα μ.Χ., όταν σλαβικά φύλα άρχισαν να κατακλύζουν την Πίνδο, οι πρόγονοί μας όσους εγκαταστάθηκαν στα χωριά της περιοχής τους εξελληνίζουν, τους εκχριστιανίζουν και τους αφομοιώνουν με τους εγχώριους πληθυσμούς.

Βυζαντινοί χρόνοι

Οι Αθαμάνες με τους Βυζαντινούς δεν είχαν και πολύ καλές σχέσεις. Όταν ξέσπασαν οι εικονομαχίες τον 8ο μ.Χ. αιώνα, οι ορεινοί πληθυσμοί Δόλοπες και Αθαμάνες γίνονται φανατικοί εικονολάτρες.

Αναφορά έμμεση στην Αργιθέα γίνεται από τους βυζαντινούς για την επισκοπή Ραδοβισδίου.

Η Επισκοπή Ραδοβισδίου περιλάμβανε το δυτικό τμήμα της Αργιθέας του Νομού Καρδίτσας, ένα μικρό Νοτιοδυτικό τμήμα του Νομού Ευρυτανίας, ένα μικρό Βορειοδυτικό τμήμα του Νομού Αιτωλοακαρνανίας και το Βορειοανατολικό τμήμα του νομού Άρτας - το Ραδοβύζι.

Η Επισκοπή Ραδοβισδίου αναφέρεται πρώτη φορά τον 9' αιώνα από τον Λέοντα τον Σοφό και στο τακτικό Β' του Ιωάννη Τσιμισκή (972-976). Καταλάμβανε την 16η θέση από τις 28, που υπάγονταν στη Μητρόπολη Λάρισας.

Δεύτερη φορά αναφέρεται, ως Ραδοβιστίου, στο Τακτικόν Α' του Αλέξιου Κομνηνού (1081-1118) κατέχοντας την 15η θέση από τις 25 επισκοπές της Μητρόπολης Λάρισας.

Τρίτη φορά αναφέρεται το 1371 σε πατριαρχικό σιγίλιο του Πατριάρχου αγίου Φιλοθέου Κόκκινου προς τον Μητροπολίτη Λάρισας Νείλο μέσα στο οποίο αναγράφονται και οι υπαγόμενες σ' αυτόν 16 επισκοπές από τις οποίες την 15η θέση καταλαμβάνει η επισκοπή Ραδοβισδίου. Η Επισκοπή εξακολουθεί να υφίσταται στα χρόνια της τουρκοκρατίας.

Έδρα της Επισκοπής Ραδοβισδίου ήταν αρχικά τα Μικρά Βραγκιανά του Νομού Καρδίτσας. Στον οικισμό Δένδρος, στη θέση που είναι μέχρι σήμερα κτισμένος ναός προς τιμήν του Γενέσιου της Θεοτόκου ήταν ο οίκος του Επισκόπου και για το λόγο αυτό η περιοχή μέχρι σήμερα ονομάζεται Επισκοπή.

Οι Αγραφιώτες πέτυχαν να συνυπάρξουν ειρηνικά με το Βυζάντιο, κρατώντας με πείσμα την ανεξαρτησία τους. Από τα μέσα του 14ου αιώνα το Θεσσαλικό τοπίο παρουσίασε μεγάλες αλλαγές και οι νέες ιστορικές συνθήκες έφεραν αστάθεια. Η Θεσσαλία μετατράπηκε σε πεδίο στο οποίο οι αγώνες μεταξύ Ελλήνων - Τούρκων - Σέρβων - Αλβανών έδιναν και έπαιρναν. Η κατάκτηση της Θεσσαλίας που άρχισε 91 χρόνια πριν από την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως ολοκληρώθηκε το 1422.

Από το βιβλίο του Κώστα Γ. Στασινού «Το Αθαμάνιο των Τζουμέρκων» (σελίδα 50) επισημάνουμε τα εξής: «Από την εποχή του αυτοκράτορα Ηρακλείου (610-640 μ.Χ) η Βυζαντινή αυτοκρατορία είναι διαιρεμένη διοικητικά σε θέματα. Σε ορισμένες ορεινές και απόμακρες περιοχές που θεωρούνται επίκαιρες, αναγνωρίζονται στα αρματολίκια, όπως το αρματολίκι των Τζουμέρκων και του Μαλακασίου».

Τουρκοκρατία

Οι Τούρκοι όταν ήλθαν στη Θεσσαλία το 1413 μ.Χ., σκλάβωσαν και την περιοχή της Αργιθέας. Τουρκικές οικογένειες εγκαταστάθηκαν στη Βατσινιά κατέγραψαν όλα σχεδόν τα χωριά της Αθαμανίας και τα έγραψαν στους φορολογικούς τους καταλόγους. Σχεδόν όλα τα σημερινά χωριά υπήρχαν από τότε και τα υπήγαγαν στο Βιλαέτι των Αγράφων με έδρα το χωριό Άγραφα. Η φορολογία όλων των Αγράφων ήταν πολύ μικρή έναντι του Βιλαετιού του Φαναρίου, που είχε όλα τα πλούσια χωριά του Θεσσαλικού κάμπου.

Οι Τούρκοι κυρίεψαν τη Θεσσαλία το 1422 λίγα χρόνια πριν την πτώση της Βασιλεύουσας και χώρισαν την περιοχή της Καρδίτσας σε δυο Βιλαέτια. Το ένα με πρωτεύουσα το Φανάρι, που είχε το μεγάλο βυζαντινό κάστρο και δέσποζε σε όλη την περιοχή. Το Φανάρι ήταν πόλη με τέσσερες συνοικίες χριστιανών με 1500 περίπου κατοίκους και μία τουρκική συνοικία με 900 κατοίκους και Τούρκους στρατιώτες. Το άλλο με πρωτεύουσα το χωριό Άγραφα και περιλάμβανε την Ευρυτανία, τα Άγραφα και την Αργιθέα.

Το 1454 -1455 οι Τούρκοι κάνουν γενική απογραφή του πληθυσμού, για να ρυθμίσουν τα φορολογικά τους έσοδα. Μια Τουρκάλα αρχαιολόγος βρήκε τον τόμο με τα στοιχεία της απογραφής στη Θεσσαλίας έδωσε στον Διευθυντή του περιοδικού ΘΕΣΣΑΛΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΠΟ κ. Κώστα Σπανό και ο οποίος άφησε τα στοιχεία της δυτικής Θεσσαλίας στα Γενικά Αρχεία Καρδίτσας όπου αναφέρονται τα στοιχεία των χωριών της Αργιθέας που καταγράφηκαν τότε. Αυτά είναι:

MUZAK=ΜΟΥΖΑΚΙ: Οικογένειες χριστιανών 38, χήρες 3, Φόρος= 1.625 άσπρα. (Τότε οι Τούρκοι φορολογούσαν όλα τα προϊόντα κάθε οικογένεια, τους ανύπαντρους και τις χήρες και κεφαλικό φόρο σε κάθε χριστιανό. Οι Τούρκοι πλήρωναν φόρο μόνο για τα εισοδήματά τους).

VACINA=ΒΑΤΣΙΝΙΑ: Οικογένειες Χριστιανών 54, ανύπαντροι 22, χήρες 5 φόρος= 2.953 άσπρα. Οικογένειες Τούρκων 164, ανύπαντρα 22, χήρες 14, φόρος=8.612 άσπρα. Ήταν Τιμάρι του Μουσαφά Μούσα.

PETRIL= PETRILIA: Οικογένειες Χριστιανών 277, ανύπαντροι 22, χήρες 12 φόρος= 6.652 άσπρα.

VOKOPOLISI = ΦΟΥΝΤΩΤΟ: Οικογένειες Χριστιανών 27 ανύπαντροι 5, χήρες 3, φόρος= 948 άσπρα. Οικογένειες Τούρκων 67, κληρικοί 2, ανύπαντροι 11, χήρες 7, φόρος =2.425 άσπρα Τιμάρι Μουχαμέτ Βελέντι.

LENDID=ΛΕΝΤΙΤΟ: Οικογένειες Χριστιανών 40, Ανύπαντροι 6, Χήρες 4, φόρος = 1477 άσπρα.

ASLATINA=ΣΚΛΑΤΑΙΝΑ=ΔΡΑΚΟΤΡΥΠΑ: Οικογένειες Χριστιανών 20, χήρες 6, φόρος= 1.224 άσπρα. Οικογένειες Τούρκων 83, κληρικοί 3, ανύπαντροι 18, χήρες 17, φόρος =5.242 άσπρα.

VIRANYANA =ΒΡΑΓΚΙΑΝΑ (ΜΙΚΡΑ) : Οικογένειες 62, ανύπαντροι 8, φόρος 2.563 = άσπρα.

RAHOVICE = ΡΟΓΓΙΑ ΒΡΑΓΚΙΑΝΩΝ: Οικογένειες 13, ανύπαντροι 3, φόρος = 563 άσπρα. (Πιθανόν, γιατί ηχητικά το όνομα ταιριάζει, να πρόκειται για τη ΡΑΧΩΒΙΤΣΑ - Α΄ ΜΑΡΑΘΟ).

MARADO=ΜΑΡΑΘΟΣ: Οικογένειες 7, φόρος =297 άσπρα.

GYRIMIANA=ΓΡΙΜΠΙΑΝΑ: Οικογένειες 62, ανύπαντροι 8, φόρος =2.563 άσπρα.

NHIORI=ΝΕΟΧΩΡΙΑ ΒΡΑΓΚΙΑΝΩΝ : Οικογένειες 15 ανύπαντροι 1, χήρα 1 φόρος =573 άσπρα.

ARYIRI=ΑΡΓΥΡΙ: Οικογένειες 35, ανύπαντροι 4, Χήρες 2, φόρος = 1.469 άσπρα.

LASKOVA=ΛΙΑΣΚΟΒΟ= ΠΕΤΡΩΤΟ: Οικογένειες 16, ανύπαντροι 2, χήρα 1, φόρος = 794 άσπρα.

ΒΟΚΟΝΙΣ=ΜΠΟΚΟΒΙΤΣΑ= ΑΝΘΗΡΟ: Οικογένειες 60, ανύπαντροι 13, χήρες 2, φόρος = 2.146 άσπρα.

ΜΟΥΙΛΟ = ΜΙΖΙΛΟ =ΔΡΟΣΑΤΟ: Οικογένειες 37, ανύπαντρα 10, χήρες 2, φόρος = 1.319 άσπρα.

ΚΟΜΟΡΥΑΝΑ = ΚΟΥΜΠΟΥΡΙΑΝΑ: Οικογένειες 50, ανύπαντροι 5, χήρες 1, φόρος = 1.776 άσπρα.

ΙΣΤΙΦΝΥΑΔΑ = ΣΤΕΦΑΝΙΑΔΑ: Οικογένειες 42, ανύπαντροι 6, χήρες 2, φόρος = 1.776 άσπρα.

SUPIRIL = ΣΠΙΡΕΛ = ΠΕΤΡΟΧΩΡΙ: Οικογένειες 33, φόρος= 1.795 άσπρα.

TRIZOL= ΤΡΙΖΟΛ= ΚΑΡΥΑ: Οικογένειες 8, φόρος =245 άσπρα.

MASOVUNI= ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ: Οικογένειες 13, φόρος =806 άσπρα.

ZIRIC =ΖΙΡΕΤΣΙ= ΚΡΥΟΠΙΠΗ: Οικογένειες 30, φόρος = 1410 άσπρα.

VONISTA=ΒΟΥΝΙΣΤΑ=ΝΕΒΡΟΒΟΥΝΙΣΤΑ=ΠΕΥΚΟΦΥΤΟΣ: Οικογένειες 76, ανύπαντροι 32, χήρες 10, φόρος =3.421 άσπρα.

SAM =ΣΙΑΜ = ΟΞΙΑ: Οικογένειες 23, φόρος =950 άσπρα.

KANAZONI (ΙΣΩΣ ΤΟ ΚΝΙΣΟΒΟ)= ΑΡΠΘΕΑ: Οικογένειες Χριστιανών 18, χήρα 1, φόρος 831 άσπρα.

ΑΥΟΛΙΣ=ΑΗ ΛΙΑ (Μεταξύ Δρακότρυπας και Αργιθέας): Οικογένειες Χριστιανών 24, ανύπαντρους 15, μία χήρα φόρος =189 άσπρα.Τούρκικες οικογένειες 195 με 4 κληρικούς, ανύπαντρους 55, χήρες 6, φόρος= 7.591 άσπρα.

Υπάρχουν ακόμη στη περιοχή χωριά που δεν ταιριάζουν, όπως: **PILISIO - ULAS- ISPALIA-KATOS- ΖΙΗΝΙΗ ΖΑΡΑΝΤΙ- KASTANYANI.**

Μόνο το **KATOS** ταυτοποιείται με το **ΚΑΤΟΥΣΙ.**

Ο Τουραχάν που επί Μουράτ Β' ανακατέλαβε τη Θεσσαλία το 1422, ήθελε και τα Άγραφα δικά του. Έφτασε μέχρι το Νεοχώρι στο υψίπεδο της Νεβρουπόλεως, και από την αντίσταση που συνάντησε κατάλαβε γιατί οι Βυζαντινοί είχαν παραχωρήσει αυτονομία στους Αγραφιώτες. Μετά την αποτυχία, εισηγήθηκε στο Μουράτ Β' να αναγνωριστούν τα δικαιώματα των Αγραφιωτών επί βυζαντινής αυτοκρατορίας, και έτσι προέκυψε η συνθήκη του Ταμασίου, με την οποία οι Τούρκοι αποσύρονται από τα σκληροτράχηλα Άγραφα και Αργιθέα και εγκαταλείπουν Δόλοπες και Αθαμάνες κρατώντας το δικαίωμα πληρωμής φόρου από τους κατοίκους 50.000 γρόσια κάθε χρόνο.

Συνεπώς, η αυτονομία που υπήρχε τον 8^ο αιώνα (επί Κωνσταντίνου του Κοπρώνυμου), επιβεβαιώνεται με τις διαπιστώσεις του Κώστα Παπαρρηγοπούλου που αναφέρονται στο τέλος του 12^{ου} αιώνα, και επισημοποιείται το 1525 με τη Συνθήκη του Ταμασίου. Άρα οι

Αγραφιώτες που πολέμησαν τον Τουραχάν στο Νεοχώρι ματαιώνοντας τα σχέδια για κατάκτηση των Αγράφων, ήταν άνδρες που ανήκαν στο αρματολίκι των Αγράφων. Αυτό ήταν το πρώτο αρματολίκι στον ελληνικό χώρο.

Το 1830 οι Τούρκοι ξαναέρχονται στη χώρα των Αθαμάνων μέχρι την απελευθέρωση της Θεσσαλίας και της Αργιθέας το 1881.

(Από την εισήγηση του Αντώνη Ηλ. Αντωνίου στο ιστορικό συνέδριο Λεοντίτου)

Στο αρματολίκι των Αγράφων η επιλογή και ο διορισμός των αρματολαρχών γινόταν από το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας. Τα δώδεκα Πρωτάτα (πρωτάτα έλεγαν τους δήμους) αποτελούσαν ομοσπονδία. Η ιστορική ύπαρξη και εξέλιξή τους διαπιστώνεται από:

1. Δώδεκα ήταν τα πρωτάτα όταν υπεγράφη η Συνθήκη του Ταμασίου.
2. Δώδεκα ήταν το 1750: «που έβαλαν βουλή να κόψουν τον Παλιόπουλο το δόλιο το Γιαννάκη» (Ο Γιαννάκης Παλιόπουλος υπήρξε για λίγο αρματολάρχης Αγράφων και η εκτέλεσή του έγινε με βουλή (απόφαση) της αγραφιώτικης ομοσπονδίας στο Νεοχώρι στις 23 Φεβρουαρίου 1750). Η πληροφορία προέρχεται από ενθύμηση στον «Απόστολο» της Ιεράς Μονής Σπηλιάς.
3. Δώδεκα ήταν και σύμφωνα με το δημοτικό τραγούδι: «Πάλε καλαίς αντάμωσαις, πάλε να ανταμωθούμε, στην Παναγιά στην εκκλησία, πίσω στον άγιο δήμα. Εκεί έχουν οι κλέφταις μάζωξη, τα δώδεκα πρωτάτα».
4. Δώδεκα ήταν οι δήμοι (τα πρωτάτα) μετά το 1881.

Αγραίων, Γόμφων, Κτιμενίων

Αγράφων, Δολόπων, Μενελαΐδος

Απεραντίων, Ιθώμης, Νεβροπόλεως Αγράφων

Αργιθέας, Ιτάμου, Ταμασίου.

(Από το βιβλίο «Το Λιάσκοβο» του Χρήστου Β. Γκλέζου, σελίδα 236).

Τα πρώτα ονόματα αρματολαρχών καταγράφονται μετά το 1650. Πρόκειται για τους: Μικρό Χορμόπουλο, Λιβίνη και Μεϊντάνη. Μεταγενέστερα αναφέρονται τα ονόματα του Δήμου Σταθά, Γιάννη Μπουκουβάλα (**με κύρια δράση στην Αργιθέα**), Γιώργου Χανιώτη ή Χαϊντούτη, Βασίλη Δίπλα, Κατσαντώνη, Λεπενιώτη και Καραϊσκάκη.

Τα Άγραφα και η Αργιθέα αυτοδιοικούνται και οι κάτοικοι έχουν το δικαίωμα να οπλοφορούν. Διαμορφώνεται έτσι ένας χαρακτήρας ελεύθερων ανθρώπων που ξεχωρίζουν για το ανεξάρτητο και αντιστασιακό τους πνεύμα. Στα Άγραφα και την Αργιθέα ανδρώθηκαν στα χρόνια της τουρκοκρατίας οι Αρματολοί και οι Κλέφτες - Μπουκοβαλαίοι, Κατσαντώνης, Καραϊσκάκης.

Το Μοναστήρι της Σπηλιάς ήταν το ορμητήριο των αγώνων. Εδώ υπογράφηκαν οι επαναστατικές προκηρύξεις και εδώ συγκεντρώνονταν οι τοπικές κυβερνήσεις. Στην μάχη της Σπηλιάς το 1823 ο Γερο-Τσιάκας πρόβαλε στην εκστρατεία του Μουσταή της Σκόνδρας ηρωική αντίσταση. Με την αποχώρηση όμως του Καραϊσκάκη απ' την περιοχή της Αργιθέας που είχε την έδρα του στο Λεοντίτο, οι Αργιθεάτες αναγκάστηκαν να υποταχθούν στους Τούρκους.

Το 1854 οι πρόκριτοι των χωριών της Αργιθέας συγκεντρώνονται στα Βραγκιανά και συμφωνούν σ' ένα γενικό ξεσήκωμο υπό την αρχηγία των Καραούλη, Μουτζούκη και Οικονόμου αλλά η επανάσταση δεν έφερε το ποθούμενο αποτέλεσμα.

Τα έτη 1866-1867 οι Αργιθεάτες ξανασηματίζουν κυβέρνηση στην Σπηλιά και απ' το Λεοντίτο στέλνουν προκήρυξη όπου περιγράφουν με μελανά χρώματα την τραγική κατάσταση απ' την πολιορκία των Τούρκων. Στην περιοχή γύρω από την Σπηλιά έγιναν συνταρακτικές μάχες. Μέχρι το 1867 το Μοναστήρι δεν είχε προσβληθεί απ' τους Τούρκους. Οι πληροφορίες απ' την παράδοση αναφέρουν ότι μετά την κατάληψη οι Τούρκοι, αφού έσφαξαν τους μοναχούς, μετέτρεψαν το Μοναστήρι σε αποθήκη. Αυτό όμως δεν είναι ιστορικά εξακριβωμένο και ούτε για την τύχη των Αργιθεατών αγωνιστών γνωρίζουμε.

Το 1881 οι Αργιθεάτες με τα παλικάρια τους Αλεξανδρή και Ποζιό ξαναπρωτοστατούν και πάλι στον απελευθερωτικό αγώνα ολόκληρης τώρα της Θεσσαλίας.

(Από την εισήγηση του Θωμά Θεολόγη στο ιστορικό συνέδριο Λεοντίτου)

Η Αργιθέα σήμερα

Στην περιοχή της Αργιθέας (Ανατολική και Δυτική) υπάρχουν δεκάδες χωριά και οικισμοί. Τα περισσότερα από αυτά κατοικούνται μόνο το καλοκαίρι, κάποια είναι ερειπωμένα και ελάχιστα έχουν κατοίκους όλο τον χρόνο. Το Μουζάκι θεωρείται η «πύλη» της Αργιθέας, καθώς αποτελεί σημαντικό κόμβο μεταξύ της Αργιθέας, της λίμνης Πλαστήρα και των Βόρειων Αγράφων. Η περιοχή κατοικήθηκε από την αρχαιότητα, ενώ στους νεότερους χρόνους συνέδεσε το όνομά της με σημαντικές προσωπικότητες, όπως τον Γεώργιο Καραϊσκάκη και τον Αγιο Σεραφείμ, επίσκοπο Φαναρίου - Νεοχωρίου.

Η Αργιθέα είναι ένα χωριό «πνιγμένο» στο πράσινο, με αρκετά περιποιημένα πετρόκτιστα σπίτια. Διαθέτει πλακόστρωτο μονοπάτι που καταλήγει στο πέτρινο γεφύρι της Αργιθέας (ήταν η μοναδική οδός επικοινωνίας με τη Δρακότρυπα και το Μουζάκι). Η πρόσβαση στα χωριά της Δυτικής Αργιθέας γίνεται διασχίζοντας το διάσελο του Τυμπάνου. Λόγω του μεγάλου υψομέτρου (1.500 μ.) και του χιονιού, τους χειμερινούς

μήνες δημιουργείται πάγος που δυσκολεύει πολύ το πέρασμά του. Το Ανθηρό είναι ένας μεγάλος παλαιός οικισμός, που αναφέρεται στην απογραφή των Οθωμανών το 1454-55 ως Μπόκοβιτς και σήμερα είναι η έδρα του Δήμου Αργιθέας. Αξιόλογο είναι το Ιστορικό - Εκκλησιαστικό μουσείο που στεγάζεται στο παλιό κοινοτικό γραφείο. Το Πετρίλο ή Πετρίλια είναι ένα σύμπλεγμα 12 παλιών και νεότερων χωριών, χτισμένα σε μια καταπράσινη και πανέμορφη δασική έκταση, κάτω από το βουνό Βουτσικάκι (2.154 μ.). Στα χωριά θα δείτε αξιοθαύμαστες εκκλησίες όπως η Γέννηση του Χριστού στον Ρώσση, με τοιχογραφίες του 17^{ου} αι., η Κοίμηση της Θεοτόκου στο χωριό Χάρις (του 1885), ο Άγιος Παντελεήμων στους Βασιλάδες με θαυμάσιο τέμπλο του 17^{ου} αι., και η μονή Γενεσίου της Θεοτόκου στα Αργυρέικα, καθώς επίσης και το όμορφο δημοτικό σχολείο του 1884, στον Μάγειρο, όπου στεγάζονται τα γραφεία και η βιβλιοθήκη της Κοινότητας Ανατολικής Αργιθέας.

Η Στεφανιάδα εντυπωσιάζει με την ομώνυμη λίμνη που δημιουργήθηκε από κατολίσθηση τον Φεβρουάριο του 1963 όταν ένα κομμάτι του βουνού αποκολλήθηκε, φράζοντας το ποτάμι.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ – ΜΝΗΜΕΙΑ- ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Αρχαιολογικοί χώροι - Μνημεία

Το πολιτιστικό απόθεμα της περιοχής, είναι πλούσιο και συνίσταται σε προϊστορικές και κλασικές αρχαιότητες, σε εκκλησίες και αξιόλογα μοναστηριακά συγκροτήματα των βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων καθώς και σε λιθόχτιστα απομεινάρια των νεότερων χρόνων (περίοδος τουρκοκρατίας) όπως οικήματα, νερόμυλοι, βρύσες και γεφύρια. Οι τρεις κυριότερες κατηγορίες στις οποίες χωρίζονται τα μνημεία της περιοχής, είναι: οι αρχαιολογικοί χώροι, τα τοξοτά γεφύρια και τα μοναστήρια.

Η ορεινή περιοχή της Αργιθέας έχει παίξει σημαντικό ρόλο στην αρχαιότητα αφού εκεί έζησαν οι Αθαμάνες, απόγονοι του βασιλιά Αθάμανα. Η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως αξιόλογους χώρους και αρχαίους οικισμούς. Στο Πετρωτό στη θέση Παλιόκαστρο σε απόσταση 1,5 χλμ. ΝΑ του χωριού έχουν εντοπιστεί ερείπια τείχους και τμήματος οικιών, θέση η οποία ελέγχει την οδό από τη Θεσσαλία στην Ήπειρο. Στη θέση "Πουρναράκια" ανατολικά της προηγούμενης έχουν ανασκαφεί αρκετοί τάφοι της Ελληνιστικής περιόδου.

Πρόκειται για ένα τμήμα του νεκροταφείου του οχυρού που βρίσκεται στη θέση "Παλιόκαστρο". Οι τάφοι είναι κιβωτιόσχημοι και τα κτερίσματα που περιείχαν είναι αγγεία, νομίσματα (Θεσσαλών, Μαγνησίας, Αμβρακίας) αιχμές δοράτων κ.ά. Στον αρχαιολογικό χώρο του Πετρωτού έχει προστεθεί η αρχαία πόλη Ελλοπία, αλλά μέχρι τώρα δεν έχει γίνει ταύτιση του χώρου. Σε θέσεις των χωριών Πορτή, Ελληνόκαστρο (Βούνιστα), Ανθοχώρι (Φλορέσι), Τρυγόνα Δρακότρυπας, Θερινό (Γλαβόβισα), Αργιθέα (Κνίσοβο) υπάρχουν επίσης εντοπισμένα οχυρά και οικισμοί. Στη θέση "Αη Λιάς" και "Ίταμος" όπου το "Κερκέτιο Άκρο" τοποθετείται το αρχαίο Αθηναίο του οποίου σώζονται τμήματα του τείχους σε ικανό ύψος. Στην περιοχή του Θερινού Αργιθέας, στη θέση "Ελληνικά" βρίσκεται ένας από τους πιο αξιόλογους αρχαιολογικούς χώρους της Αθαμανίας. Ο χώρος αυτός ταυτίζεται από μερικούς περιηγητές και ιστορικούς ως η Αργιθέα, πρωτεύουσα των Αθαμάνων. Δεν λείπουν βέβαια οι ενστάσεις για την ταύτιση της αρχαίας πόλης καθώς δεν έχει μέχρι τώρα υπάρξει επιγραφική μαρτυρία.

Σ' αυτόν τον αρχαιολογικό χώρο, ο οποίος βρίσκεται πάνω στην πιο σύντομη οδό από την αρχαία Αμβρακία (Άρτα) προς τους αρχαίους Γόμφους (Μουζάκι) γίνονται κατά καιρούς ανασκαφικές έρευνες. Μεγάλος είναι ο αριθμός των τάφων που έχουν ερευνηθεί, περισσότεροι από 180, οι οποίοι είναι κιβωτιόσχημοι, κατασκευασμένοι από ντόπιες πλακαρές ασβεστολιθικές πέτρες. Αρκετοί επίσης ήταν οι τάφοι που είχαν καταστραφεί. Επίσης ερευνήθηκε και ένα ταφικό μνημείο και αυτό συλημένο. Τα ευρήματα – κτερίσματα που περιέχουν οι τάφοι ήταν αγγεία, λυχνάρια, υφαντικά βάρη, χάλκινα κοσμήματα - κάτοπτρα, περόνες, πόρπες, δαχτυλίδια, σιδερένια όπλα (αιχμές δοράτων, ξίφη, μαχαίρια) νομίσματα από πολλές περιοχές του αρχαίου κόσμου. Στο ίδιο νεκροταφείο έχει βρεθεί μια επιτύμβια στήλη και ορισμένα ενεπίγραφα τμήματα. Οι τάφοι χρονολογούνται από τον 4^ο έως τον 1^ο αιώνα π.Χ. Είναι η περίοδος κατά την οποία ουσιαστικά άκμασαν οι Αθαμάνες και αναμείχθηκαν ενεργά στα πολιτικά και στρατιωτικά πράγματα της αρχαίας Ελλάδας».

Στον αρχαιολογικό χώρο του Πετρωτού έχει προστεθεί η αρχαία πόλη Ελλοπία, αλλά μέχρι τώρα δεν έχει γίνει ταύτιση του χώρου.

Σε θέσεις των χωριών Πορτή, Ελληνόκαστρο (Βούνιστα), Ανθοχώρι (Φλορέσι), Τρυγώνα Δρακότρυπας, Θερινό (Γλοβουβίτσα), Αργιθέα (Κνίσσοβο) υπάρχουν επίσης εντοπισμένα οχυρά και οικισμοί. Στη θέση "Αη Λιάς" και "Ίταμος" όπου το "Κερκέτιο Άκρο" τοποθετείται το αρχαίο Αθηναίο του οποίου σώζονται τμήματα του τείχους σε ικανό ύψος.

Περιοχές προστασίας αρχαιολογικών χώρων (Π.Ε.Π.-Α.Χ.)

Στις περιοχές προστασίας αρχαιολογικών χώρων περιλαμβάνονται όλοι οι κηρυγμένοι και εντοπισμένοι μέχρι σήμερα αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία. Σύμφωνα με τις αρμόδιες υπηρεσίες, αρχαιολογικοί χώροι κηρυγμένοι δεν απαντώνται στη Δ.Ε. Αχελώου και στη Δ.Ε. Αργιθέας. Υπάρχουν, ωστόσο, εντοπισμένοι χώροι των προϊστορικών – κλασικών

αρχαιοτήτων. Επίσης, υπάρχουν διάσπαρτα στην περιοχή σημαντικά ιστορικά διατηρητέα μνημεία της Βυζαντινής Περιόδου (όπως η Ιερά Μονή Παναγίας Σπηλιώτισσας). Στη Δ.Ε. Αργιθέας, συναντώνται διάσπαρτοι αρχαιολογικοί χώροι, βυζαντινά και νεώτερα μνημεία, από τους οποίους ένας αρχαιολογικός χώρος είναι κηρυγμένος από το Υπουργείο Πολιτισμού. Επίσης, εντοπίζονται 4 κηρυγμένα Βυζαντινά Μνημεία και 2 μνημεία που θεωρούνται προστατευόμενα. Οι ιστορικές - πολιτιστικές περιοχές χωρίζονται στις εξής κατηγορίες :

Κλασικές και Προϊστορικές αρχαιότητες

Β. Βυζαντινά Μνημεία

Νεώτερα Μνημεία

Στις Κλασικές και Προϊστορικές αρχαιότητες (Κηρυγμένες) ανήκουν τα λείψανα της αρχαίας πόλεως Αργιθέας (ΥΑ 1154/4-3-1964, ΦΕΚ 91/Β/19-3-1964).

Ο παραπάνω αρχαιολογικός χώρος δεν είναι οριοθετημένος.

Υπάρχουν και άλλες μη κλασικές και προϊστορικές κηρυγμένες αρχαιότητες που ενδεικτικά αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ
Αρχαιολογικά Ευρήματα	Παλαιόκαστρο (Πετρωτό)
Αρχαιολογικά Ευρήματα	Παλαιόκαστρο (Πετρωτό)
Αρχαιολογικά Ευρήματα	Πουρναράκια και Άγιος Δημήτριος
Αρχαιολογικά Ευρήματα	Στον πυλώνα 163 της ΔΕΗ σε πλάτωμα βόρεια του Παλαιόκαστρου (Πετρωτό)
Τάφοι	Αγριοκέρασσο Καρυά (Τριζόλο)
Αρχιτεκτονικά κατάλοιπα της μέσης εποχής του Χαλκού	Κοντοσήλι

Ερείπια τείχους ελληνιστικών χρόνων	Κάστρο Καρυάς
Τείχη	Στον αυλόγυρο του ενοριακού ναού Αγίου Νικολάου
Αρχιτεκτονικά λείψανα κτιρίων και τάφοι ελληνιστικών χρόνων	Ζουμπουρλείκα
Κάστρο	Σε απόσταση 5 χιλιομέτρων από τα Ελληνικά
Λείψανα μικρής γέφυρας	Καμαρούλα
Παλιά κτίσματα	Σχιζοδημέικα

Πίνακας : Μη Κλασικές και Προϊστορικές Κηρυγμένες Αρχαιότητες

Τέλος, υπάρχουν και πολλά κηρυγμένα Βυζαντινά και Νεότερα Μνημεία που ενδεικτικά αναφέρονται στους πίνακες που ακολουθούν.

ΚΗΡΥΓΜΕΝΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ
Γέφυρα Αγίου Μηνά Θερινού (ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/80716/1738/5-1-1983, ΦΕΚ 166/Β/8-4-1983)
Ι.Μ. Γενεσίου Θεοτόκου Κατουσίου Ανθηρού (ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/80716/1738/5-1-1983, ΦΕΚ 166/Β/8-4-1983)
Ι.Μ. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ανθηρού (ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/80716/1738/5-1-1983, ΦΕΚ 166/Β/8-4-1983)
Ι.Ναός Αγ. Νικολάου (ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑ/ΑΡΧ/Β1/Φ32/ΚΗΡ/6538/216/25-2-2002 - ΦΕΚ 257/Β/1-3-2002)

Πίνακας: Κηρυγμένα Βυζαντινά Μνημεία

ΚΗΡΥΓΜΕΝΑ ΝΕΟΤΕΡΑ ΜΝΗΜΕΙΑ
1ο Γεφύρι Αργιθέας στη θέση Άγιος Μηνάς (ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1284/34427/5-7-1993, ΦΕΚ 546/Β/27-7-1993), με ακτίνα προστασίας 15 μ.
2ο Γεφύρι Αργιθέας στην είσοδο του χωριού Αργιθέας (ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1284/34427/5-7-1993, ΦΕΚ 546/Β/27-7-1993), με ακτίνα προστασίας 15 μ.
Κτήριο Ποζιού- Κωνσταντέλλου στα Κουμπουριανά (ΥΑ 2403/42582/01.09.92, ΦΕΚ 567/Β/17.09.1992)
Γέφυρα Καταφυλλίου (ΥΑ2875/45574/25.11.1986, ΦΕΚ 890/Β/19.12.1986)
Δημοτικό Σχολείο στο Πετρίλο (ΥΑ 1190/24433/31.05.1989, ΦΕΚ 440/Β/06.06.1989)
Οικία Μπολογούρα στο Λεοντίτο (ΥΑ 2535/37953/19.07.2000, ΦΕΚ 1025/Β/21.08.2000)

Πίνακας: Νεότερα Μνημεία

Τέλος, αξιοσημείωτα μνημεία, αποτελούν τα μοναστήρια και οι Ιεροί Ναοί της περιοχής. Τα κυριότερα από αυτά, είναι:

- Η Ιερά Μονή Σπηλιάς.
- Η Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος.
- Η Μονή Μεταμόρφωσης (Κατούσι) Ανθηρού.
- Μονή Μεσοβουνίου.
- Η Ιερά Μονή της Θεοτόκου στο Βλάσι.
- Ο Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου στο Παλαιοχώρι της Τ.Κ. Φουντωτού.
- Ο Ιερός Ναός Γεννήσεως του Χριστού.

- Ο Ιερός Ναός Γενεσίου της Θεοτόκου, που βρίσκεται στο συνοικισμό Αργυραίικα της Τ.Κ. Πετρίλου.
- Ο Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου, που βρίσκεται στο συνοικισμό Χάρης της Τ.Κ.Πετρίλου.
- Ο Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής, στο Πετροχώρι.
- Ο Ιερός Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου, στο Πετροχώρι.
- Ο Ιερός Ναός Αγίου Αθανασίου στα νότια του Δροσάτου.

ΜΟΥΣΕΙΑ ΑΡΓΙΘΕΑΣ

A. Ιστορικό - Εκκλησιαστικό και Λαογραφικό Μουσείο Ανθηρού

Πρόκειται για Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου του Δήμου Αργιθέας, το οποίο βρίσκεται στην Κοινότητα Ανθηρού. Το ανωτέρω ΝΠΔΔ συστάθηκε με την 32/22.4.1995 απόφαση του Κ.Σ. Ανθηρού και τη σχετική Β.10428/1995 απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Ν. Καρδίτσας (ΦΕΚ Β΄ 529.19.6.1995). Το ως άνω ΝΠΔΔ στεγάζεται σε παλιό δημοτικό κτίριο στην κοινότητα Ανθηρού, το οποίο έχει παραχωρηθεί και διαμορφωθεί κατάλληλα από τον Δήμο.

Το ΝΠΔΔ «ΙΣΤΟΡΙΚΟ-ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ» συστάθηκε για την ασφαλή φύλαξη, συντήρηση, διαχείριση και προστασία ευαίσθητων, θρησκευτικών, λαογραφικών και ιστορικών αντικειμένων, που αφορούν την τοπική πολιτιστική κληρονομιά.

Στο Ιστορικό - Εκκλησιαστικό και Λαογραφικό Μουσείο Ανθηρού φυλάσσονται ιστορικά και εκκλησιαστικά κειμήλια τεράστιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

B. Ιστορικό-Λαογραφικό - Τοπική Κοινότητα Βλασίου, του Δήμου Αργιθέας

Το Μουσείο διαθέτει πλούσιο ιστορικό και λαογραφικό υλικό. Αρχικά λειτούργησε στο υπόγειο του παλιού Κοινοτικού γραφείου.

Στηριζόμενο στα πλούσια εκκλησιαστικά κειμήλια του Μοναστηριού και την πάνδημη συνεισφορά λαογραφικών αντικειμένων το μουσείο απέκτησε πληθώρα εκθεμάτων και εγκαταστάθηκε στο ευρύχωρο κτίριο του παλιού Σχολείου.

Τοξωτά Γεφύρια

Τα γεφύρια είναι τεχνικά έργα που αποκαθιστούν τη συνέχεια των οδών, που διακόπτονται από φυσικά εμπόδια, ποτάμια, χειμάρρους, χαράδρες κλπ. Τα πρώτα γεφύρια αποτελούνταν από υλικά που παρείχε η φύση με ελάχιστη κατεργασία, δηλαδή κορμούς δέντρων και επιμήκεις πέτρινες πλάκες. Κατά τη ρωμαϊκή εποχή, για τις ανάγκες της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, κατασκευάστηκαν γεφύρια με περίσσεια τέχνη και αντοχή, πέτρινα μονότοξα ή πολύτοξα γεφύρια, χωρίς τη χρήση κονιάματος, έτσι ώστε οι αρμοί μόλις διακρίνονται. Στην Αργιθέα τα περισσότερα γεφύρια αποτελούνται από ένα τόξο, επειδή το πλάτος της κοίτης των ποταμών είναι μικρό.

Τα μοναδικά πολύτοξα γεφύρια βρίσκονται στον Αχελώο, Κουτσοκαμάρα (έργο ρωμαϊκό του 16 π.Χ.) και η σχετικά σύγχρονη γέφυρα Καταφυλλίου (1910 μ.Χ.). Στην Αργιθέα τα πέτρινα γεφύρια για αιώνες αποτελούσαν τους βασικούς επικοινωνιακούς κόμβους στην κοινωνική και οικονομική ζωή της περιοχής. Είναι έργα γύρω από τα οποία δημιουργήθηκαν θρύλοι και εκτυλίχθηκαν σπουδαία ιστορικά γεγονότα.

Επιγραμματικά τα γεφύρια, είναι τα εξής:

- Τα πέτρινα γεφύρια της Αργιθέας Κουτσοκαμάρα

- Γεφύρι Κοράκου (Η μεγαλύτερη γέφυρα των Βαλκανίων κάποτε, που γκρεμίστηκε κατά τη διάρκεια του εμφύλιου πολέμου)
- Γεφύρι Ελληνικών ή Κορακονησίου
- Γεφύρι Τριζόλου (Καρυά)
- Γεφύρι Μεζήλου (Δροσάτο)
- Γεφύρι Λιάσκοβου (Πετρωτό)
- Γεφύρι Θερινού ή Αγίου Μηνά
- Γεφύρι Καταφυλλίου ή Αυλακίου
- Γεφύρι Παλιαντώνη
- Γεφύρι Στεφανιώτικο
- Γεφύρι Τυρολόγου
- Γεφύρι Αργιθέας (Κνισόβου)
- Γεφύρι Στεφανιάδας
- Γεφύρι Ανθηρού

Στην Αργιθέα τα περισσότερα γεφύρια αποτελούνται από ένα τόξο, επειδή το πλάτος της κοίτης των ποταμών είναι μικρό. Τα μοναδικά πολύτοξα γεφύρια βρίσκονται στον Αχελώο,

Κουτσοκαμάρα (έργο ρωμαϊκό του 16 π.Χ.) και η σχετικά σύγχρονη γέφυρα Καταφυλλίου (1910 μ.Χ.).

Τα πέτρινα γεφύρια της Αργιθέας

- Κουτσοκαμάρα

Ρωμαϊκή δίοξη, ίσως τρίτοξη γέφυρα του 16 π.Χ. μέσα στην κοιτή του Αχελώου μεταξύ του Δρασκού και του Καλαμιού Άρτας. Πρόκειται για το αρχαιότερο πέτρινο γεφύρι της Αργιθέας πάνω στην αρχαία οδό που ένωνε την Αμβρακία με τους Γόμφους και την Τρίκκη. Εξυπηρετούσε τους αρχαίους οικισμούς – πολίχνες της Αθαμανίας. Ήταν σε χρήση έως τις αρχές του 16ου αιώνα, εποχή που τμήμα της κατέρρευσε. Το 1520 με την κατασκευή σε γειτονικό σημείο του ποταμού, της γέφυρας Κοράκου, αποκαταστάθηκε πλήρως η επικοινωνία. Το προς το μέρος της Συκιάς Πετρωτού τόξο είχε ύψος 7 μ. και άνοιγμα 14 μ. Το 1955 δίπλα από το βάθρο της, προς τη Συκιά, βρέθηκαν πέντε τάφοι ρωμαϊκής εποχής με αντικείμενα στρατιωτών. Ανήμπορο θύμα της φθοράς του χρόνου και των κολοσσιαίων νέων έργων μέχρι πρόσφατα μετρούσε μέρες ζωής. Ένα από τα ιστορικά μνημεία που μπορούσε να σωθεί μετά την κατάκλιση και τη δημιουργία της λίμνης Συκιάς.

- Γεφύρι Κοράκου

Χορηγός της κατασκευής του ο Μητροπολίτης Λάρισας, μετέπειτα Άγιος Βησσαρίωνας από την Πόρτα Παναγία Τρικάλων το έτος 1528-1530. Για να εξοικονομήσει τα απαραίτητα για την κατασκευή χρήματα, αναγκάστηκε να περιοδεύσει τα Βαλκάνια από άκρη σε άκρη. Πραγματικά φιλοπρόσδος και φιλοοικοδόμος ιεράρχης υπήρξε χρηματοδότης σε πολλά κοινωφελή έργα μεταξύ των οποίων ξεχωρίζουν τα πετρογέφυρα της «Παλιοκαμάρας» Πορτής Μουζακίου, της γέφυρας Κοράκου Αχελώου, της Πόρτας (Τρικάλων) ή Αγίου Βησσαρίωνα και της Σαρακίνας Πηνειού. Ήταν η μεγαλύτερη μονότοξη πετρογέφυρα του Ελληνικού χώρου, πιθανόν και του Βαλκανικού, με άνοιγμα τόξου 45 μ. και ύψος 25 μ. Εξυπηρέτησε την επικοινωνία Θεσσαλίας-Ηπείρου και τους πληθυσμούς των γύρω χωριών περίπου 420 χρόνια. Βρίσκεται κοντά στο χωριό Πηγές Άρτας (παλιά Βρεστενίτσα). Κατάλοιπά της, τα απομεινάρια ενός από τα δύο ακρόβαθρα και το ένα από τα δύο φυλάκια (Κούλιες) για την φύλαξη της που καταδεικνύει τη στρατηγική σημασία του

περάσματος. Ανατινάχτηκε με 61 κιλά δυναμίτη από τον διαπρεπή κομμουνιστή ηγέτη του Δ.Σ.Α. καπετάν Διαμαντή (ψευδώνυμο του Γιάννη Αλεξάνδρου (1914 – 1949), από την Πάνω Αγόριανη), στις 28 Μαρτίου 1949 (ω21.15' σύμφωνα με τηλεγράφημα).

- **Γεφύρι Ελληνικών ή Κορακονησίου**

Ίσως το γεφύρι με την πιο δύσκολη και απότομη πρόσβαση σε όλη την Αργιθέα, ειδικά από το Πολυνέρι Τρικάλων. Γεφυρώνει εδώ και αιώνες τον Αρέντιο ποταμό με άνοιγμα τόξου 9,20μ. και ύψος 6,30μ. από την κοίτη. Βρίσκεται πάνω στο μονοπάτι που συνδέει το Πολυνέρι με τα Ελληνικά ενώ η παράδοση αναφέρει ότι από το γεφύρι περνούσε η αρχαία Αμβρακία οδός που ένωνε τη Θεσσαλία με την Ήπειρο. Πιο ομαλή και ήπια η προσέγγιση από την πλατεία του χωριού Ελληνικά Αργιθέας. Στο 4ο χλμ. σταματά ο δρόμος (για 4Χ4) και συνεχίζει μονοπάτι για άλλα 2 χλμ. σε εκπληκτικό φυσικό περιβάλλον. Η εντοιχισμένη νεώτερη πλάκα φέρει ατεκμηρίωτη ημερομηνία κατασκευής το 1201.

- **Γεφύρι Τριζώλου (Καρυά)**

Σύμφωνα με μία εκδοχή της παράδοσης χτίστηκε τον 13^ο αιώνα. Σήμερα είναι το μεγαλύτερο σε μέγεθος μονότοξο γεφύρι της Θεσσαλίας με άνοιγμα τόξου 30 μ. και ύψος 15,50 μ. Θεμελιωμένο σε βράχους γεφυρώνει το Λιασκοβίτικο ποτάμι κοντά στη θέση Βαΐτση, λίγο παρακάτω από τη συμβολή των ποταμών Αθηριώτικου και Μεσοβουνιώτικου, αμφότεροι παραπόταμοι του Αχελώου. Από παλιά μέχρι και τη δεκαετία του 1970, οι κάτοικοι της Καρυάς επικοινωνούσαν με τον κεντρικό δρόμο που οδηγεί στο Μουζάκι με μουλαρόδρομο μέσω του γεφυριού. Κάποια τυχαία κατολίσθηση έκοψε το μονοπάτι και από τότε δεν χρησιμοποιείται παρά την καλή του κατάσταση. Στο μεταξύ έγινε διάνοιξη νέου δρόμου και το γεφύρι – μνημείο σχεδόν ξεχάστηκε. Βρίσκεται κάτω από την Καρυά (Τριζόλο). Πρόσβαση με πεζοπορία από το ποτάμι, λίγο πιο κάτω από τον συνοικισμό Αγορασιά και από την Καρυά με κατηφορικό μονοπάτι.

- **Γεφύρι Μεζήλου (Δροσάτο)**

Το μοναδικό του τόξο με άνοιγμα 12,00 μ. και ύψος από την κοίτη 9,50 μ., γεφυρώνει τον ποταμό Βλασιώτη τουλάχιστον από την εποχή της τουρκοκρατίας, όταν ακόμα η ανατολική Αργιθέα αποτελούσε πέρασμα προς την Ήπειρο. Για βάσεις του μοναδικού του τόξου,

χρησιμοποιεί τα ίδια τα πέτρινα κοιλώματα του Λιασκοβίτικου ποταμιού. Συναντάται 10' από το Βλάσι σε βραχώδη τοποθεσία δίπλα από νέα τσιμεντένια γέφυρα στο δρόμο για το ομώνυμο χωριό Μεζήλο (σήμερα Δροσάτο).

- **Γεφύρι Λιάσκοβου (Πετρωτό)**

Εντυπωσιακό μονότοξο πετρογέφυρο με άνοιγμα τόξου 17 μ. και ύψος 11 μ., σε θαυμάσιο φυσικό και άγριο περιβάλλον, το φαράγγι του Πετριλιώτη. Βρίσκεται 600 μ. μετά τη διασταύρωση για Πετρωτό - Καλή Κώμη – Ελληνικά, στο δρόμο για Συκιά και Πηγές Άρτας στη θέση «Γέρακας» ή «Πυρήνα» Πετρωτού. Γεφυρώνει τα ρέματα Κουμπουργιανίτικο και Πλατανιά (Λιασκοβίτικο) λίγο πριν την ένωσή τους με τον Αχελώο. Εικασίες το θέλουν χτισμένο τον 13^ο αιώνα. Το 1979, ανατολικά του γεφυριού, τοποθετήθηκε η γέφυρα Μπέλεϋ, που εξυπηρετεί ακόμη τη συγκοινωνία Αργιθέας – Άρτας.

- **Γεφύρι Θερινού ή Αγ. Μηνά**

Μικρό μονότοξο γεφύρι στη θέση «Άγιος Μηνάς», με καλοδουλεμένους καμαρόλιθους στο τόξο. Βρίσκεται στα πρώτα 100 μ. του δρόμου προς Μεσοβούνι, πίσω από την εκκλησία του Αγίου Μηνά. Θαυμάσιο φυσικό περιβάλλον γύρω του. Το 1993 χαρακτηρίστηκε ιστορικό διατηρητέο μνημείο (ΦΕΚ 546/ Β' / 27.7.1993), προκειμένου στη συνέχεια να επισκευαστεί και να αναδειχθεί.

- **Γεφύρι Καταφυλλίου ή Αυλακίου**

Σπουδαία και εντυπωσιακή γέφυρα των αρχών του 20ου αι, στη θέση «Τριχιές» Καταφυλλίου. Διαθέτει τέσσερα ανισομερώς τοποθετημένα δευτερεύοντα, πλήρως ημικυκλικά τόξα και ένα κύριο 24ων μ. με μήκος βάσης 54,5μ. και ύψος από την κοίτη 13μ.

Γεφυρώνει τον Αχελώο στα διοικητικά όρια των νομών Καρδίτσας, Ευρυτανίας, Αιτωλοακαρνανίας και Άρτας.

Στον χώρο αυτό κατέληγαν «οι δρόμοι των χειμαδιών», καθώς από εκεί πέραγαν τα κοπάδια από και προς τα χειμαδιά της Αιτωλοακαρνανίας.

- **Γεφύρι Παλιαντώνη**

Με άνοιγμα τόξου 16,00 μ. και ύψος 10,00 μ. είναι το δεύτερο μονότοξο γεφύρι του Πετριλιώτη με δύο ανακουφιστικά ανοίγματα (που δεν φαίνονται) στη διαδρομή Βλάσι – Ι. Μ. Σπηλιάς κατασκευασμένο επί τουρκοκρατίας. Ηπροσέγγιση προε το γεφύρι δίνει την αίσθηση ότι είναι νέα κατασκευή. Αυτό ισχύει για την τσιμεντένια επένδυση, όμως κατεβαίνοντας στην βάση του φαίνονται οι τοξωτοί φορείς και η επιμελημένη αρμολόγηση του εσωρραχίου.

- **Γεφύρι Στεφανιώτικο**

Το τρίτο μονότοξο γεφύρι του Πετριλιώτη, στη θέση «Ραγάζια» με δύο ανακουφιστικά ανοίγματα, στην ίδια διαδρομή όπως τα προηγούμενα, Κοπλεσίου και Τυρολόγου. Το άνοιγμα του τόξου είναι 16,00 μ. και το ύψος 11,80 μ. Χτίστηκε επί τουρκοκρατίας, όταν η περιοχή βρισκόταν στην ακμή της. Πάνω από το γεφύρι περνά ο κεντρικός δρόμος. Για να χωράνε τα οχήματα έγινε διαπλάτυνση του καταστρώματος και κατασκευάστηκε τσιμεντένιο στηθαίο που προεξέχει αριστερά και δεξιά του γεφυριού.

- **Γεφύρι Τυρολόγου**

Με άνοιγμα τόξου 12,00 μ. και ύψος 8,00 μ. είναι το πρώτο μονότοξο γεφύρι που γεφυρώνει τον Πετριλιώτη, στη διαδρομή Βλάσι – Ι. Μ. Σπηλιάς κατασκευασμένο επί τουρκοκρατίας. Κατά την διαπλάτυνση του δρόμου επενδύθηκε με τσιμέντο. Κατεβαίνοντας στο ποτάμι διακρίνονται καλύτερα οι πελεκημένες πέτρες του εσωρραχίου.

- **Γεφύρι Αργιθέας (Κνισόβου)**

Μικρό μονότοξο γεφύρι σε παραπόταμο του Αχελώου. Βρίσκεται λίγο πριν το Δημοτικό Διαμέρισμα της Αργιθέας, στο ποτάμι, όπου πρόσφατα έγινε ανάπλαση και πλακόστρωση του μονοπατιού που από το γεφύρι οδηγεί στον παλιό νερόμυλο.

- Γεφύρι Στεφανιάδας

Το μικρότερο από όλα τα πετρογέφυρα της Αργιθέας. Εντός του οικισμού, στο ποταμάκι λίγα μέτρα από την εκκλησία της Κοίμησης της Θεοτόκου, δίπλα από την σκεπαστή κρήνη. Γεφυρώνει το ρέμα της Ιτιάς.

- Γεφύρι Ανθηρού

Στην είσοδο του Ανθηρού υπάρχει γεφύρι που γεφυρώνει το ρέμα Γκούρα.

Σήμερα δύσκολα διακρίνεται αφού έχει ντισιμεντωθεί και αποτελεί συνέχεια του οδικού δικτύου.

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΑΡΓΙΘΕΑΣ

Στην περιοχή του δήμου Αργιθέας υπάρχουν πολλές Ιερές Μονές. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής:

- **Ιερά Μονή Σπηλιάς & Μοναστήρι Κώστη**

Η Ιερά Μονή Σπηλιάς βρίσκεται σε υψόμετρο 850 μέτρων περίπου κοντά στο χωριό Κουμπουριανά. Το όνομά το οφείλει στη μεγάλη σπηλιά που βρίσκεται κάτω από το θεόρατο βράχο, που πάνω του είναι κτισμένο το μοναστήρι. Κάθε χρόνο παραμονές Δεκαπενταύγουστου η Μονή πανηγυρίζει.

Για την ίδρυση της μονής οι παλαιότερες πληροφορίες που διαθέτουμε προέρχονται από ένα πατριαρχικό σιγίλλιο του 1677, που εξέδωσε ο Οικουμενικός πατριάρχης Διονύσιος Δ' (1667-1679). Σύμφωνα με αυτό, το μονύδριο Κοιμήσεως Θεοτόκου στα Κουμπουριανά επανιδρύθηκε (αναστηλώθηκε εκ βάθρων) από τον ιερομόναχο Ανανία, ο οποίος ζήτησε και πέτυχε να κηρυχθεί σταυροπηγιακό, πράγμα που παραπέμπει στην ύπαρξη της μονής πριν από την χρονολογία έκδοσης του σιγιλλίου. Διαφορετική εκδοχή διέσωσε η παράδοση, σύμφωνα με την οποία η μονή ιδρύθηκε από δύο αδελφούς ιερομονάχους, τον Αθανάσιο και τον Παρθένιο, οι οποίοι προέρχονταν από τη μονή Αγίου Χαραλάμπους στη γειτονική Στεφανιάδα. Σύμφωνα με την παράδοση οι κτήτορες της Μονής στα 1064, πήραν απόφαση να πάνε προσκυνητές στους Αγίους Τόπους.

Ξεκίνησαν λοιπόν, για το μακρινό τους ταξίδι και όταν έφθασαν στη μεγάλη σπηλιά που πάνω από αυτήν είναι σήμερα το Μοναστήρι αποφάσισαν να μείνουν εκεί το βράδυ. Σαν κοιμήθηκαν είδαν σε όνειρο την Παναγία που τους υπέδειξε να σταματήσουν το ταξίδι τους, να ανεβούν τον γκρεμό, και στο σημείο όπου θα βρουν την εικόνα της να κτίσουν τη Μονή της. Όταν ξύπνησαν αποφάσισαν να κάνουν αυτά που είδαν.

Με πολύ κόπο σκαρφάλωσαν στον γκρεμό, όπου πράγματι βλέπουν την Αγία εικόνα πάνω σ' ένα πουρνάρι κι ένα καντηλάκι να καίει μπροστά της. Γεμάτοι χαρά για την επαλήθευση του ονείρου αποφάσισαν να κτίσουν το μοναστήρι. Ωστόσο οι δυσκολίες ήταν πολλές λόγω του απόκρημνου εδάφους και της έλλειψης νερού. Επιχείρησαν να μεταφέρουν την εικόνα σε άλλο μέρος, αλλά αυτή επέστεφε στο ίδιο σημείο.

Έτσι αποφάσισαν να χτίσουν εκεί μοναστήρι παρά τις αντιξοότητες. Η έλλειψη νερού αντιμετωπίστηκε με νέο θαύμα της Παναγίας. Μ' αυτόν τον τρόπο χτίστηκε η πρώτη μικρή εκκλησία το 1064. Στην αρχική ίδρυση της μονής από τους Αθανάσιο και Παρθένιο αναφέρεται επίσης χαμένο σήμερα χειρόγραφο της μονής, αντίγραφο άλλου παλαιότερου, που κατά τον αρχιμανδρίτη Λουκά Δεπουντή ανέφερε τη χρονολογία ΞΝΟΒ (1604). Επειδή όμως δεν υπάρχει αντιστοιχία των δύο αναγραφόμενων χρονολογιών, η από κτίσεως κόσμου μπορεί να αναγνωσθεί ως ΖΡΙΒ (1604) ή ΖΡΟΒ (1664), έτη που συνδυάζονται τόσο με το πατριαρχικό σιγίλλιο όσο και με την χρονολόγηση του αρχικού καθολικού.

Οπωσδήποτε, η χρονολογία 1064 μ.Χ. αναφέρεται σε παλαιότερο χειρόγραφο και στην προφορική παράδοση της περιοχής, για την ίδρυση της Μονής από τους μοναχούς Αθανάσιο και Παρθένιο χωρίς ωστόσο μέχρι σήμερα να έχει επαληθευθεί από τα επιστημονικά δεδομένα. Το 1736 χτίστηκε και η μεγαλύτερη εκκλησία δίπλα στην παλιά. Στο εσωτερικό της εκκλησίας θαυμάζει ο επισκέπτης τις πολλές αγιογραφίες, έκδηλες του μεγαλείου της Βυζαντινής τέχνης. Σε ξεχωριστή θέση είναι τοποθετημένη η Αγία εικόνα.

Το υπέροχο τέμπλο της, είναι σκαλιστό πάνω σε επιχρυσωμένο ξύλο. Τα κτίρια του Μοναστηριού σχηματίζουν περίπου ορθογώνιο παραλληλόγραμμο. Τη μια πλευρά καλύπτει η εκκλησία, και τις άλλες τα δωμάτια στα οποία μπορούν να διαμείνουν οι επισκέπτες. Η μεγάλη φήμη του Μοναστηριού οφείλεται στα πολλά θαύματα της Μεγαλόχαρης. Τέλος, δεν θα πρέπει να μην μνημονευτεί ο ιστορικός ρόλος του Μοναστηριού, καθώς το 1854 εγκαταστάθηκε εκεί η επαναστατική επιτροπή στο ξεσκήμα των Αγράφων.